

Pražská vysoká škola psychosociálních studií

Rodinné konference v kontextu činnosti OSPOD

Pavla Vitáčková

Bakalářská práce

Studijní program: Sociální práce

Vedoucí práce:

Mgr. Iveta Jelínková

Praha 2019

Prague College of Psychosocial Studies

Family group conferences in the context of activities of social and legal protection of children

Pavla Vitáčková

The Bachelor Thesis

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

Mgr. Iveta Jelínková

Prague 2019

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze, dne 30.7.2019

Podpis

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala své vedoucí bakalářské práce Mgr. Ivetě Jelínkové za cenné rady a všem pracovníkům sociálně právní ochrany dětí, kteří mi poskytli rozhovory.

Anotace:

Bakalářská práce se zabývá metodou rodinných konferencí v kontextu činnosti sociálně právní ochrany dětí. Autorka bakalářské práce představuje rodinné konference jako nový přístup sociální práce s rodinou. Výzkumné šetření se zabývá pohledem sociálních pracovníků orgánu sociálně právní ochrany dětí na využití rodinných konferencí v praxi. Pro získání výzkumných dat byl použit polostrukturovaný rozhovor.

Klíčová slova:

Rodina, rodinná konference, sociálně právní ochrana dětí, koordinátor rodinných konferencí

Abstract:

The focus of the bachelor's theses is on the family group conferences as one of the methods that can be used in social and legal protection of children. The author of bachelor's theses introduces the family group conference as the new approach in the social work with families. The focus of the research part of the theses is on the perception of the employees of the Office of social and legal protection of children regarding the use of the family group conferences in their current practice. The research data were gained by means of the semi-structured interviews.

Key words:

Family, family group conference, social and legal protection of children, coordinator of family group conferences.

Obsah

ÚVOD	8
TEORETICKÁ ČÁST	9
1 VYMEZENÍ KLÍČOVÝCH POJMŮ	9
1.1 RODINA	9
1.2 SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ OCHRANA DĚTÍ	10
1.3 RODINNÉ KONFERENCE	10
1.4 PŘÍPADOVÁ KONFERENCE	11
2 RODINNÉ KONFERENCE	13
2.1 PŮVOD RODINNÝCH KONFERENCÍ	13
2.2 CHARAKTERISTIKA A PRINCIPY RODINNÝCH KONFERENCÍ	14
2.3 ROLE ÚČASTNÍKŮ RODINNÉ KONFERENCE	16
2.4 METODICKÝ POSTUP A FÁZE RODINNÝCH KONFERENCÍ	18
2.5 MODEL RODINNÝCH KONFERENCÍ VE SVĚTĚ	21
2.6 RODINNÉ KONFERENCE V ČESKÉ REPUBLICE	22
2.7 PŘÍTOMNOST DĚTÍ NA RODINNÉ KONFERENCI	24
3 ORGÁN SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ	27
3.1 CHARAKTERISTIKA ORGÁNU SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ	27
3.2 SOCIÁLNÍ PRACOVNÍK OSPOD	27
3.3 PRÁCE SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA OSPOD S RODINOU	28
3.4 VYHODNOCENÍ OHROŽENÍ DÍTĚTE PRACOVNÍKEM OSPOD	29
3.5 ROLE SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA OSPOD V PROCESU REALIZACE RODINNÝCH KONFERENCÍ	30
VÝZKUMNÁ ČÁST	32
4 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ	32
4.1 KVALITATIVNÍ VÝZKUM	32
4.2 TEMATICKÁ ANALÝZA	32
4.3 CÍL A FORMULACE OTÁZKY	33
4.4 SBĚR DAT	33
4.5 VÝBĚR RESPONDENTŮ	34

4.6	PRŮBĚH ROZHOVORŮ.....	34
5	ANALÝZA DAT.....	36
5.1	PŘEHLED TÉMAT.....	36
5.2	VÝSLEDKY ANALÝZY.....	38
	DISKUZE	51
	ZÁVĚR	55
	BIBLIOGRAFIE	57
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	60
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	60
	PŘÍLOHY	61

ÚVOD

Rodinné konference jsou nový přístup sociální práce s rodinou. Hlavním přínosem tohoto přístupu je důraz kladený na vlastní zodpovědnost rodiny za řešení vzniklých problémů. Rodinná konference nabízí další možnosti, které mohou vést k nalezení vhodného řešení v rámci rodiny a kruhu přátel, za využití vlastních zdrojů rodiny. Tato práce by měla přiblížit, jak vnímají pracovníci orgánu sociálně právní ochrany dětí (dále jen OSPOD) přístup rodinných konferencí ve své praxi. Bakalářská práce mapuje využívání rodinných konferencí v České republice (dále ČR).

Bakalářskou práci autorka rozdělila na dvě části, tj. teoretickou a výzkumnou část. Teoretická část se skládá ze tří kapitol. První kapitola se věnuje definování základních pojmů. Druhá kapitola vymezuje metodu rodinné konference, její charakteristiku, původ rodinných konferencí, rodinné konference ve světě, principy a metodický postup rodinných konferencí. Třetí kapitola se zabývá charakteristikou orgánu sociálně právní ochrany dětí a rolí sociálního pracovníka OSPOD v procesu rodinných konferencí.

Výzkumná část vychází z uskutečněného výzkumu, který byl proveden kvalitativní metodou polostrukturovaného rozhovoru. Cílem výzkumu bylo zjistit, jak pracovníci orgánu sociálně právní ochrany dětí vnímají přístup rodinných konferencí. Výzkumu se zúčastnily pracovníce OSPOD, které metodu rodinných konferencí využívají ve své praxi. Jako metodu samotné analýzy autorka vybrala tematickou analýzu.

V závěru je provedeno propojení a zhodnocení zjištěných teoretických poznatků o zavádění rodinných konferencí s jejich praktickým ověřením a zkušeností pracovníků OSPOD.

TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ KLÍČOVÝCH POJMŮ

Úvodní kapitola se zaměřuje na vymezení základních pojmů, jako je rodina, sociálně právní ochrana, rodinné konference a případové konference. Jejím cílem je zprostředkovat základní definice těchto pojmů, jejichž porozumění je podstatné pro další text této práce.

1.1 Rodina

Rodina je obecně považována za „původní a nejdůležitější společenskou skupinu a instituci“ (Petrušek et al., 1996). Nakonečný (1999) rodinu pojímá jako malou primární skupinu, která je sociologickými odborníky označována jako společenská instituce, tvořící základní stavební kámen lidské společnosti.

Matoušek (2003) rodinu v užším pojetí chápe jako pokrevní příbuzenstvo, v širším pojetí za rodinu považuje skupinu lidí, která se jako rodina deklaruje na základě vzájemné náklonnosti. Také ji charakterizuje jako uskupení, které spolu sdílí společnou domácnost. Může se jednat o úplnou nukleární rodinu (ve složení otec, matka a jejich děti) nebo nukleární – dvougenerační rodinu. Autor dále rozeznává pojem orientační rodina, čímž je myšlena rodina, do které se člověk narodí, a také prokreační rodina, kterou člověk založí sňatkem či narozením dětí. Obecně se jedná o konzervativní instituci, která má řadu funkcí, jejím hlavním posláním je především výchova dětí a emocionální podpora členů navzájem.

Matoušek (1997) ještě definuje pojem *sociální síť rodiny*, kterou vysvětluje jako koalici rodin na sobě závislých. Do takové sítě se řadí i další nepřímí – např. sousedi, přátelé atd.

Matoušek (2010) spatřuje hlavní funkce současné rodiny zejména v podpoře socializace, resp. ve výchově dětí, stěžejní je rovněž vztahová podpora dospělých lidí a ekonomická podpora všech jejích členů.

Přístup rodinných konferencí k pojetí rodiny se blíží výše uvedenému pojmu sociální síť. Rodina je tedy chápána v tom nejširším slova smyslu, vedle rodiny nukleární jsou do rodiny z hlediska rodinných konferencí zahrnuti i např. sousedé, kolegové v zaměstnání, blízcí přátelé atp. Proto je na rodinné konferenci vítáno co nejvíce lidí, je to spojeno s předpokladem, že se větší účast projeví i na větším množství nápadů, jak nastalou situaci řešit (Pavlíková, Martínková & Ženíšková, 2015a). Rovněž tak Dunovská et al. (2012) hovoří v této souvislosti o primární rodině, současně do ní zahrnuje další členy z blízkého i vzdáleného příbuzenstva, přátel a známých.

1.2 Sociálně právní ochrana dětí

Dalším důležitým pojmem, který je v kontextu této práce nutné přiblížit a definovat, je sociálně právní ochrana dětí. Zákon § 5 zákona č. 359/1999 Sb. chápe sociálně právní ochranu dětí zejména jako zájem o blaho dítěte, ochranu rodičovství a rodiny a o vzájemné právo rodičů a dětí na rodičovskou výchovu a péči. Přitom se přihlíží k širšímu sociálnímu prostředí dítěte.

Sociálně právní ochrana dětí se dle zákona č. 359/1999 Sb. zaměřuje zejména na děti, kterým zemřeli rodiče, nebo na ty děti, jejichž rodiče nejsou schopni plnit povinnosti vyplývající z rodičovské odpovědnosti, nebo dokonce zneužívají práva vyplývající z této povinnosti. Sociálně právní ochrana se dále týká dětí, které dlouhodobě zanedbávají školní docházku, požívají alkohol nebo jiné návykové látky, pokud páchají přestupky, nebo dokonce trestný čin, vykonávají prostituci, opakovaně utíkají od rodičů, nebo na děti, které jsou ohrožovány násilím mezi rodiči atd.

1.3 Rodinné konference

Rodinnou konferenci definuje Pavlíková, Martínková a Ženíšková (2015a) jako rozhodovací model, který hledá pro dítě vhodné řešení v dané situaci. V případě rodinných konferencí je tímto rozhodovacím modelem setkání rodiny a dalších osob okolo rodiny (příbuzní, sousedé, přátelé, zástupci komunity atd.). Jejich cílem je společně najít řešení problému v rodině tak, aby bylo zajištěno bezpečí dítěte a posílily se kompetence samotných členů rodiny. Pojmem rodinná konference rozumíme celý

proces, jenž začíná nabídkou rodinných konferencí rodině, rozšiřováním kruhu blízkých, organizací konference až po samotné setkání rodiny. Rodinné konference jsou pak vnímány i jako výraz práva rodiny řešit svoji situaci vlastními silami.

Cílem rodinné konference je především zajistit lepší budoucnost pro dítě, ale také pro ostatní členy rodiny. Rodinná konference má za cíl posílit rodinu jako celek tím, že rodina převezme zodpovědnost za celou situaci na sebe s vůlí tuto situaci řešit. Rodina je také v rámci rodinné konference informována o možnostech, resp. o službách, které může využít. Rodinné konference se využívají u ohrožených rodin, ale i v dalších problémových situacích v rodině (Pavlíková, Martínková & Ženíšková, 2015a).

V dalším textu práce je výše popsaný typ rozhodovacího modelu označen pojmem „rodinné konference“, popř. jen „konference“, nebo zkratkou „RK“.

1.4 Případová konference

Na rozdíl od rodinné konference, u níž je hlavním cílem zajistit, aby rodina vyřešila své problémy sama, jde u případové konference o setkání odborníků s rodinou.

Ve studii Sanace rodiny jsou případové konference definovány takto: „Plánované a koordinované setkání odborníků, kteří s rodinou a ohroženým dítětem pracují ve své každodenní praxi. Realizací případových konferencí vytvoří společně multidisciplinární tým, znamenající pro rodinu podpůrnou síť. Nejčastěji se jedná o pracovníka orgánu sociálně právní ochrany dětí, třídního učitele či výchovného poradce, pracovníka speciálně pedagogického centra, lékaře nebo zdravotní sestru, ředitele nebo pracovníka zařízení pro výkon ústavní výchovy.“ (Bechyňová & Konvičková, 2011, str. 17).

Hrdinová (2010) případovou konferenci vnímá, jako koordinované a plánované setkání těch, kteří mohou tvořit podpůrnou síť pro dítě a jeho rodinu. Setkání se účastní dítě, rodina, a také odborníci. Diskusi řídí vyškolený facilitátor. Hlavním cílem případové konference je zhodnocení situace dítěte a jeho rodiny a také výměna informací. U případových konferencí jde především o hledání řešení, které je pro danou

situaci optimální, a o plánování společného postupu vedoucího k naplňování potřeb dítěte. Výsledkem je Individuální plán ochrany dítěte (dále IPOD).

2 RODINNÉ KONFERENCE

Rodinné konference vycházejí z tradičních hodnot rodinné soudržnosti a pospolitosti. Hlavní odpovědnost při řešení problému leží na rodině samotné. Rodinné konference tak představují soubor postupů, které v ideálním případě vedou k aktivizaci vlastního rozhodování a hledání zdrojů k vlastnímu řešení v rámci rodiny. Rodina je směřována k tomu, aby si pomohla sama, má využít širokých rodinných vazeb (Pavlíková, Martínková & Ženíšková, 2015a).

2.1 Původ rodinných konferencí

Rodinné konference vychází původem z maorské společnosti, resp. z jejich kulturních tradic. O Maorech je známé, že vždy řešili rodinné problémy za aktivní účasti širokého příbuzenstva. Je zde vhodné podotknout, že například Matoušek (2010) spatřuje přístup rodinných konferencí i u dalších tradičních společností např. u Romů, kteří žijí v České republice.

Matoušek (2010) blíže píše o jednání Maorů. V kultuře Maorů je rodina (*whanau*) autonomní v otázce spravedlnosti a jejího nastolení. Dle Neumannové (2011) je rodina zároveň také *hapu* (subkmen) a *iwi* (celý kmen obývající určité teritorium). Může se tak jednat až o tisíce lidí, které k sobě navzájem mají určité vazby. Platí, že pokud někdo provede něco zlého některému z členů rodiny, provinil se tak proti celé *whanau*. Maorové se řídí pravidlem reciprocity, mají vlastní soustavu pravidel správného chování – tzv. *Tikanga*. Děti jsou považovány za součást širší rodiny, mohou tak patřit do několika *whanau* současně. Rodinná setkání označují Maorové jako *Hui*, zde se právě mohou všichni členové rodiny vyjádřit k tématu týkajícího se rodiny a řešení se přijímá s přihlédnutím k zájmu rodiny jako celku, je závazné pro celou *whanau*. Maorové se, jak vysvětluje Neumannová (2011), shromažďují v dřevěných domcích zvaných *marae*, které jsou zdobené dřevořezbami na stěnách, a zde řeší veškeré významné záležitosti.

Rodinný sněm začínal a končil „karakiou“. Byla to modlitba, která měla zajistit, že shromáždění proběhne v uzavřené duchovní dimenzi. Účastnili se všichni členové rodiny, živí i mrtví. Každý z nich měl svou příslušnou roli a jejich příspěvky byly uznávány. Na začátku se zazpívala společná píseň a slova se chopil první mluvčí, což byla nejčastěji nějaká autorita, vedoucí či nejstarší člen celé skupiny („whanau, „hapu, a „iwi“). Poté se mohou všichni členové shromáždění vyjádřit. Své myšlenky a pocity přítomní vyjadřují tak, aby neurazili ostatní. Cílem setkání je obnovit rodinné vztahy, které mohly být poškozeny jednáním jistého člena, nebo mohou být ohroženy v důsledku krizové situace (Burford & Hudson, 2000).

2.2 Charakteristika a principy rodinných konferencí

Rodinné konference vycházejí z tradičních hodnot rodinné soudržnosti. Hlavní odpovědnost leží na rodině samotné. Představují tak pouze soubor postupů, které by měly směřovat k aktivizaci vlastního rozhodování a hledání zdrojů k vlastnímu řešení. Rodina je směřována k tomu, aby si pomohla sama, má využít širokých rodinných vazeb (Pavlíková, Martínková & Ženíšková, 2015a).

Základní principy a zásady rodinných konferencí v České republice přehledně publikovala Pavlíková, Martínková a Ženíšková (2015a, str. 12). Jedná se o následující:

- základem jednání je nejlepší zájem dítěte;
- prostředí rodiny má přednost před jinými formami péče o dítě;
- názory, pocity a návrhy dítěte mají stejnou váhu jako názory dospělých;
- RK je právo rodiny řešit situaci vlastní cestou, ne povinnost či mechanický nástroj;
- sociální, kulturní a etnická specifika tvoří součást procesu RK;
- odpovědnost za ochranu dítěte zůstává na rodičích;

- rodina své situaci rozumí nejlépe, s podporou širší rodiny a odborníků je schopna zajistit dítěti bezpečné prostředí;
- rodina je povzbuzována k samostatnému rozhodování o své situaci;
- rodině jsou nabídnuty podpůrné služby a informace, které účastníci potřebují k vytvoření plánu;
- širší komunita je zapojená do pomoci rodině;
- setkání podléhá mlčenlivosti všech stran a informace netvoří podklad pro zprávy jiných institucí bez souhlasu rodiny (tj. rodina je vždy požádána o souhlas).

Mezi hlavní principy rodinných konferencí dále patří, jak uvádí Matoušek (2010), **právo na seburčení**, resp. že rodina má právo rozhodovat o svých dětech, o tom, co je pro ně nejvhodnější. Podporována je rodina jako přirozené prostředí pro výchovu dítěte, zplnomocněním jsou posilovány kompetence rodiny.

Rodinné konference také vychází z principu, že **bezpečnost dítěte** je naprostou prioritou, stejně tak bezpečnost všech ostatních členů rodiny. Také je třeba respektovat různost jednotlivých členů rodiny a mít respekt k situaci a názoru ostatních členů konference a v neposlední řadě také vychází z principu spolupráce s formálními i neformálními zdroji podpory, což bývá podmínkou úspěchu rodinné konference (Matoušek, 2010).

Jednou z hlavních zásad rodinných konferencí, jak uvádí Pavlíková, Martínková a Ženíšková (2015a), je **jednání v nejlepším zájmu dítěte**. Vychází se z toho, že rodinná péče má vždy přednost před jinými formami péče o dítě. Zajímavé je také východisko, že názor dítěte tu hraje stejně významnou roli jako názor dospělé osoby.

Využití rodinné konference při hledání řešení je vhodné kdykoliv, kdy je dítě ohroženo. Proto často bývá právě rodinná konference ta první možnost pomoci. Mnohdy se používá podobný princip při řešení deliktů mladistvých, kdy se přizývá na rodinnou konferenci i oběť a viník si tak více může uvědomit důsledky svého konání.

Tyto konference jsou známé pod názvem rodinné skupinové konference (Matoušek, 2010). Pavlíková, Martínková a Ženíšková (2015a) uvádí další příklady toho, co je možno prostřednictvím rodinných konferencí řešit. Např. se prostřednictvím konferencí může řešit předcházení soudnímu umístění dítěte do náhradní péče, bytové problémy rodiny, zanedbávaná péče o dítě, může se zde podrobněji rozebrat, jak podpořit studijní zájmy dítěte, jak řešit výchovné problémy, jak trávit smysluplně volný čas.

2.3 Role účastníků rodinné konference

Důležitou roli na počátku i na konci rodinné konference má **zadavatel rodinné konference**. Zadavatelem RK nejčastěji bývá pracovník OSPOD, který vykonává sociálně právní ochranu dítěte. Může jím být i kurátor pro mládež či pracovník pověřené osoby k sociálně právní ochraně dětí, který je s rodinou v úzkém kontaktu v rámci zajištění podpůrných či preventivních služeb. V případě, že rodina není v péči sociálního odboru, může uspořádání RK navrhnout sama. V takovém případě přebírá roli zadavatele některý člen rodiny, kterému koordinátor ve spolupráci s administrátorem pomáhá formulovat cíl konference (Pavlíková, Martínková & Ženíšková, 2015a).

Stejně tak, jako u případových konferencí i v případě rodinných konferencí je důležitá role svěřena osobě **koordinátora**. Hlavním úkolem koordinátora je dle Matouška (2010) definovat téma konference a dohodnout s účastníky okruh členů rodiny, kteří by měli být na konferenci přítomni. Dalším úkolem koordinátora je zmapovat předem nevyřízené účty mezi členy rodiny a strukturovat tak průběh konference. Koordinátor zastává náročnou pozici. Nesmí se nijak zapojovat do řešení či vyjadřovat své názory na problém, přesto se musí jednat o velmi komunikativní osobnost, která má být v každém okamžiku pro rodinu oporou, a to ať má rodina jakékoliv názory. Koordinátor by tak měl mít vytrvalou či trpělivou povahu, měl by být flexibilní a rozhodně mu nesmí chybět organizační schopnosti, které jsou pro uspořádání konference zcela zásadní. Rovněž je stěžejní, aby koordinátor uměl naslouchat, aniž by vytvářel předsudky (Matoušek, 2010).

Důležitým prvkem je koordinátorova neutralita a nestrannost. Koordinátor nesmí mít žádný vliv na obsah plánu rodiny a nesmí být nijak zainteresován na výsledku řešení. V některých zemích rodinné konference realizují sociální pracovníci. V metodice pilotního projektu MPSV, která vychází z nizozemském modelu koordinátor není profesionálním pracovníkem instituce poskytující sociálně -právní ochranu dětí. Nizozemský model neklade žádný specifický požadavek na vzdělání. V tomto modelu je koordinátor nezávislou a vyškolenou osobou, která vykonává svou činnost jako doplňkovou k hlavnímu povolání (Pavlíková & Vitáčková, 2015).

V rodinných konferencích vystupuje mimo koordinátora i **administrátor**, jedná se o člověka, který je v dané spádové oblasti odborník v sociálně právní ochraně dětí a zajišťuje metodickou podporu koordinátora. Administrátor tím, že zná prostředí rodiny, ale zná i prostředí, resp. systém sociálně právní ochrany, tak propojuje oba světy a je rovněž prostředníkem mezi koordinátorem a zadavatelem (kterým je nejčastěji pracovník OSPOD). Koordinátoři jsou metodicky vedeni právě administrátory, administrátoři mají za úkol rovněž vést a implementovat rodinné konference v daném regionu (Pavlíková & Zákora, 2015).

V první řadě je administrátor osobou, která s pracovníkem OSPOD diskutuje o možnosti uspořádání rodinné konference jako vhodné formě řešení pro konkrétní rodinu. Následně může pomáhat se sepsáním žádosti a snaží se o to, aby vše ohledně rodinné konference bylo rodině srozumitelně vysvětleno. Také se snaží motivovat pracovníky OSPOD, aby využívali rodinné konference. Pro přípravu rodinné konference pak administrátor vybírá koordinátora, s nímž následně diskutuje první kroky a další záležitosti rodinné konference. Administrátor je rovněž odpovědný za veškeré materiály ke konferenci, jako jsou např. formuláře, výkazy atp. S koordinátory v daném regionu je v pravidelném kontaktu, poskytuje jim intervizi a často i nové koordinátory školí (Pavlíková & Zákora, 2015).

Role **odborníků** je v rámci rodinné konference spíše poradní a informativní. Poskytují rodině potřebné informace o nabízených službách. Přítomnost odborníků na konferenci není podmínkou, jejich účast se řídí potřebou rodiny. Odborníci se účastní

pouze první fáze rodinného setkání v takzvané informativní části (Pavlíková, Martínková & Ženíšková, 2015a).

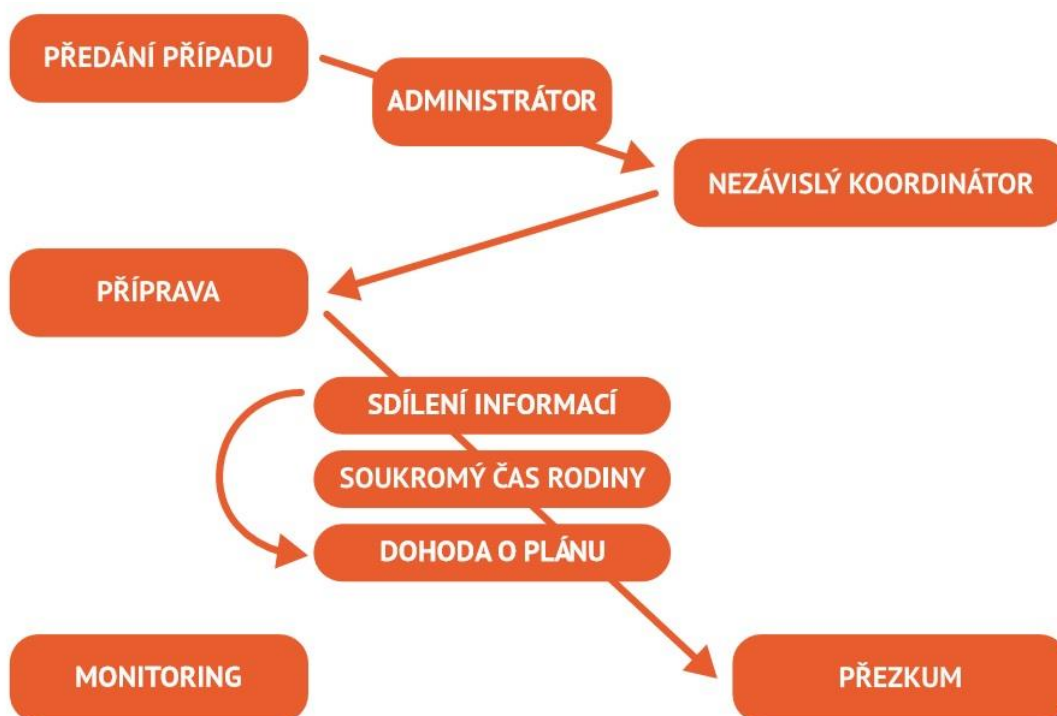
Další rolí, která je na setkání důležitá, je role **podpůrné osoby**. Podpůrná osoba je přítomna v průběhu celého setkání, zejména pak v soukromém času rodiny. Úkolem podpůrné osoby je jednat v zájmu dítěte, umožnit dítěti vyjádřit svůj názor, dbát na bezpečí dítěte, vysvětlovat dítěti informace, kterým nerozumí. Podpůrná osoba by neměla v průběhu setkání prosazovat svoje názory, ale tlumočit názory dítěte. K tomuto úkolu ji zaškolí koordinátor v rámci přípravy na RK (Pavlíková, Martínková & Ženíšková, 2015a).

2.4 Metodický postup a fáze rodinných konferencí

Matoušek (2010) rozlišuje čtyři fáze procesu rodinných konferencí. Přípravnou, první fází je ustavení konference, následně realizace vlastní konference, soukromá jednání – před i v průběhu konference a závěrečná dohoda – přičemž všichni členové musí s dohodou souhlasit. Dohoda je následně vyhotovena v písemné podobě. Obrázek č. 1 detailněji nastiňuje celý proces a fáze rodinných konferencí školí (Pavlíková & Zákora, 2015).

S nápadem rodinných konferencí jakožto způsobem řešení konkrétního problému rodiny obvykle přichází jako první sociální pracovník. Právě na něm je tedy zhodnotit situaci v rodině a rodinnou konferenci navrhnout a představit její průběh a obsah. Pokud rodina souhlasí, je třeba zpracovat žádost a následně rodinnou konferenci popsat u příslušného administrátora. Sociální pracovník se pak účastní samotné konference – především jejímu úvodu a závěru, podílí se na přijetí plánu a také na zpětné vazbě. Na sociálním pracovníkovi leží zodpovědnost hned na počátku, nejen zda vůbec možnost rodinné konference doporučí, ale také do jaké míry rodinu informuje o možnostech, které rodinná konference přináší (Pavlíková, Martínková & Ženíšková, 2015b).

Obrázek 1: Proces rodinných konferencí

Graf: proces RK (Pavlíková & Zákora, 2015, str.16).

Pavlíková, Martínková a Ženíšková (2015a) dělí jednotlivé fáze konference do třech kroků. Prvním krokem je podnět k uspořádání RK. V této fázi zadavatel (OSPOD, nezisková organizace, člen rodiny) podá návrh administrátorovi RK ke svolání RK. Zadavatel musí zajistit souhlas dotčených osob k uspořádání RK. Mnohdy bývá nesnadným úkolem zadavatele rodinu motivovat k přijetí nabídky rodinou konferenci uspořádat.

Druhým krokem je časově náročná příprava všech účastníků konference. V této fázi koordinátor osobně navštíví každého účastníka a vysvětlí, co je RK, popíše svoji roli a vysvětlí důvody pro její uspořádání. Koordinátor se snaží, aby na konferenci přišlo, co nejvíce lidí (Pavlíková, Martínková & Ženíšková, 2015a).

Pagée (2014) v příručce pro koordinátory zdůrazňuje náležitou přípravu rodinné konference. Koordinátor musí zajistit, aby konference a plán patřily rodině a její síti a vynaložit úsilí, aby okruh účastníků byl, co nejširší.

V průběhu přípravné fáze koordinátor neustále vyhodnocuje rizika, která by mohla řešená témata, povaha účastníků či jiné faktory představovat. Pokud si není jistý bezpečím účastníků RK, vždy se obrací zpět na rodinu o radu a konzultuje vše se svým administrátorem (Pavlíková, Martínková & Ženíšková, 2015a).

Třetím krokem je samotné rodinné setkání, které probíhá ve třech na sebe navazujících částech, jimiž jsou: 1. sdílení informací, 2. soukromý čas rodiny, 3. představení/přijetí plánu. Koordinátor zajišťuje, aby vše proběhlo podle domluvených pravidel. Před zahájením konference koordinátor ve spolupráci s rodinou připraví místnost podle požadavků rodiny. V první fázi sdílení informací koordinátor zahájí konferenci a přivítá účastníky a vyzve je k představení. Poté následují informace organizační povahy. Koordinátor představí časový harmonogram včetně připomenutí třech fází rodinného setkání a vysvětlení principu důvěrnosti. Koordinátor vyzve účastníky, aby podepsali prohlášení o mlčenlivosti. Koordinátor vysvětlí pravidla. Ta je vhodné mít předem napsaná a vylepená na viditelném místě. Důležitým pravidlem RK je, že děláme všechno pro to, abychom pomohli dítěti, informace jsou důvěrné, respektujeme názory ostatních a každý má právo mluvit. Dále se ujímá role zadavatel, který představí situaci rodiny, která vedla ke svolání RK, z čeho plyne ohrožení dítěte a v čem je vnímáno nebezpečí. Této role se ujímá zadavatel. Zadavatel zmíní, pokud existuje podmínka pro přijetí plánu. Je vhodné, aby zadavatel také rodinu ocenil, za to, co se daří, za to, že se členové rodiny sešli, aby pomohli vyřešit složitou situaci. Dále mají prostor odborníci (pokud si je rodina vyžádala), kteří pouze poskytují informace o službě, nenabízejí rodině řešení. (Pavlíková, Martínková & Ženíšková, 2015a).

Další fází je soukromý čas rodiny, kdy má rodina za podpory příbuzných a přátel vytvořit vlastní návrh řešení situace. V této fázi je rodina na jednání sama a spolu s blízkými lidmi tvoří plán. Koordinátor a zadavatel zůstávají v oddělené místnosti po celou dobu rodinné rady (Pavlíková, Martínková & Ženíšková, 2015a).

Poslední fází je představení a přijetí plánu. Plán by měl odpovídat na danou otázku. Měl by být bezpečný pro dítě, úkoly by měly být formulovány srozumitelně a konkrétně. Plán by měl určovat, v jakém termínu či jak často konkrétní člověk

příslušnou činnost vykoná, obsahuje krizový plán. Zároveň by měl plán stanovit, kdy a jak dojde k jeho zhodnocení. Koordinátor prochází s rodinou plán bod po bodu a může ho rodině pomoci upřesňovat, aby byl konkrétní a termínovaný. Do znění ani obsahu plánu však koordinátor nezasahuje, ponechává ho v autentické podobě (Pavlíková, Martínková & Ženíšková, 2015a).

2.5 Model rodinných konferencí ve světě

Rodinná konference je přístupem sociální práce s rodinou, který vznikl v roce 1989 na Novém Zélandě, kdy byla tato metoda legislativně zakotvena v rámci zákona – tzv. *Children, Young Persons and Their Family Act*. Na Novém Zélandě fungují koordinátoři péče a ochrany, které stanovuje zákon. Ministerstvo sociálního rozvoje zde řídí organizaci Child, Youth and Family, která má na starosti péči o ohrožené děti. Pracovníci ve vztahu ke klientům vychází především z principu respektu pevných rodinných vazeb (Pagée, 2014).

Model rodinných konferencí byl z Nového Zélandu následně rozšířen do Spojených států, Anglie a Walesu, do Severního Irsku, Austrálie, Švédska, Norska, Belgie, Nizozemska, Německa, Maďarska aj. pod názvem *Family Group Conferences*. Na Slovensku se model využívá od roku 2007. V roce 2007 mělo dle zkušenost s rodinnými konferencemi více než 30 zemí světa (Havnen Skaale, 2014). Zatímco v některých zemích jsou rodinné konference realizované nevládními organizacemi, v jiných je naopak realizuje státní instituce. I průběh rodinných konferencí vykazuje v některých zemích rozdíly. Například se rodinná konference může vyznačovat absencí soukromého času rodiny, kdy je po celou dobu přítomný koordinátor – takový postup je znám pod názvem Family Unity Meeting, používá se zejména v Severní Americe. Další rozdíly lze nalézt v osobě a funkci koordinátora, např. zda rodinnou konferenci pouze připravuje nebo zda se jí i účastní atp. (Havnen Skaale, 2014). Základní principy rodinných konferencí však zůstávají ve světě stejné, vždy je hlavním cílem tvorba rodinného plánu.

Pro snazší zavedení metody rodinných konferencí v jednotlivých zemích, včetně České republiky, je vhodné nalézt univerzální teoretický model. Ten se pokusila sestavit

platforma European family group conferencing network (dále jen *Evropská FGC síť*). Tato platforma vznikla za účelem sdílení zkušeností a veškerých informací týkajících se rodinných konferencí. Členové se od roku 2002 setkávají každoročně vždy v některém z členských států. Mezi země, které jsou zapojeny do Evropské sítě pro rodinné konference, patří například Švédsko, Norsko, Holandsko, Velká Británie, Rusko, Německo, Rakousko a Slovensko. (Evropská FGC síť [website]. (n.d.). dostupné z <http://www.fgcnetwork.eu/en/fgc/>).

Členové platformy v roce 2011 vytvořili na zasedání v Utrechtu oficiální dokument prezentující účel, hodnoty a procesy rodinných konferencí, v roce 2012 byl dokument revidován v bulharské Sofii a následně byl všemi členy Evropské FGC sítě přijat. Při hledání základních charakteristik rodinných konferencí tak lze vycházet z tohoto dokumentu, neboť na poli Evropy se jedná o jediný dokument tohoto druhu. (Evropská FGC síť. [website]. (n.d.). dostupné z <http://www.fgcnetwork.eu/en/fgc/>).

2.6 Rodinné konference v České republice

Samotný přístup rodinných konferencí se stal součástí metodického doporučení Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky (dále MPSV) k vytvoření individuálního plánu péče o dítě již v roce 2009 (Metodické doporučení, 2009).

Dle tohoto metodického doporučení (2009) je: „zásadním momentem pro vytvoření kvalitního a funkčního plánu zapojení všech zainteresovaných stran. Sociální pracovník používá pro vyhodnocení situace, přípravu plánu a průběžné konzultace a diskuse s rodinou, dítětem a dalšími stranami různé metody a nástroje. Může se jednat například o případovou konferenci, kdy jsou do konzultačního procesu zapojeny všechny zainteresované strany (dítě, rodiče, širší rodina, škola, lékař, psycholog, policie apod.). Může jít také o svolání tzv. rodinné konference, což je moderní metoda, kdy v indikovaných případech diskutuje o další péči o dítě široká rodina a navrhuje řešení situace tak, aby dítě mohlo zůstat v jejím středu.“ Z metodického doporučení MPSV vyplývá, aby se rodinné konference používaly během tzv. konzultace, během které jsou veškeré návrhy plánu péče konzultovány s dítětem a jeho rodinou. (metodické doporučení je dostupné na [Systematicky byl model rodinných konferencí do českého](#)

prostředí oficiálně přijat až po roce 2014 a to v rámci „Systémové podpory procesů transformace systému péče o ohrožené děti a rodiny“ pro období let 2014 a 2015. Model přijatý Českou republikou vychází z nizozemského modelu „Eigen Kracht Centrale“ (Family Group Conferencing) neboli „Vlastní silou“. Tento název reprezentuje skutečnost, že rodina má být schopna vyřešit své problémy sama – vlastní silou (Pavlíková, Martínková & Ženíšková, 2015a).

V České republice ve zmíněném období let 2014 až 2015 probíhal pilotní projekt MPSV zavádějící tento model v osmi krajích (Jihomoravském, Královéhradeckém, Moravskoslezském, Olomouckém, Pardubickém, Středočeském, Ústeckém a v kraji Vysočina ve spolupráci s třiceti pěti pracovišti OSPOD). K realizaci projektu bylo vyškoleny 57 koordinátorů a 7 administrátorů. Na konci pilotního projektu byla zaměřena pozornost na neziskové organizace, které byly informovány o výstupech projektu, a ty, jež projevíly zájem, model rodinných konferencí převzaly. V roce 2012 také vznikla národní strategie ochrany práv dětí *Právo na dětství* zaměřená zejména na ochranu práv dítěte (Pavlíková, Martínková & Ženíšková, 2015a).

Je však nutné zmínit, že v České republice proběhlo několik rodinných konferencí již před rokem 2014, a to z popudu neziskových organizací. Takovou byla např. organizace Amalthea, která v roce 2012 vytvořila metodiku inspirovanou fungováním rodinných konferencí ve Skotsku a během let 2013 a 2014 uskutečnila dvacet rodinných konferencí na území Pardubického a Královéhradeckého kraje (Pavlíková, 2014). Z těchto prvotních konferencí také vyplynula zajímavá čísla, čas věnovaný přípravě a realizaci byl průměrně 27 hodin na jednu konferenci, účastnilo se jí průměrně deset lidí a přípravě bylo věnováno průměrně 43 dnů (Pavlíková, Martínková & Ženíšková, 2015a).

Jak již bylo řečeno, po ukončení výše uvedeného projektu MPSV realizují rodinné konference neziskové organizace. Jednou z organizací je například RK centrum, dalším aktivním realizátorem je organizace RK centrum Lata. Tyto organizace pořádají pravidelná metodická setkání. Na těchto setkáních si navzájem účastníci z řad administrátorů, koordinátorů a ostatních příznivců RK předávají své zkušenosti z praxe.

Mnohé dokumenty týkající se rodinných konferencí publikuje na svých webových stránkách národní kampaň *Právo na dětství*. Cílem kampaně bylo podnítit diskusi na téma péče o ohrožené děti a zapojení do systémových změn co nejširší okruh subjektů, odbornou i laickou veřejnost (Právo na dětství, 2015). Na webových stránkách jsou uceleně a přehledně publikovány základní informace o rodinných konferencích včetně stěžejních dokumentů, jako např. žádost o RK, vzor pozvánky na RK rodině atd.

V České republice je znám také pojem *rodinné skupinové konference*, jak již bylo v této práci nastíněno, nejedná se o rodinné konference ve smyslu, z něhož vychází tato práce, byť i tento model je v obecné rovině inspirován přístupy vycházejícími z modelu *Family Group Conferences*. Rodinné skupinové konference realizuje Probační a mediační služba České republiky a účastní se jí oběť trestného činu, pachatel a jejich blízké osoby. Odlišností je také účast facilitátora po celou dobu rodinné skupinové konference. Cílem této konference má být především uvědomění si pachatelovy viny. V současné době se usiluje o rozšíření rodinných skupinových konferencí do všech soudních okresů České republiky, a to v rámci projektu Na správnou cestu! II realizovanou v letech 2016 až 2020 (Probační a mediační služba, 2012).

2.7 Přítomnost dětí na rodinné konferenci

Účast dítěte na rodinné konferenci je součástí přístupu RK. Holandský lektor Pagée (2014), školící první administrátory a koordinátory v ČR, ve své příručce pro koordinátory uvádí, že otázkou konference není, zda se dítě účastní, ale ptáme se, jak zajistit jeho účast.

Pro účast dítěte je vhodné vytvořit náležitý rámec a zajistit, aby již v průběhu přípravy na RK dítě porozumělo významu i průběhu setkání. Dítě může spolurozhodovat o tom, kdo na setkání přijde i o čem se bude jednat, může aktivně vyjádřit svá přání a úhel pohledu. Velmi důležitou oporou dítěti je i jeho vhodně zvolená podpůrná osoba. Podpůrná osoba i samotné dítě ví, že může kdykoli místnost opustit. V rozhovorech s koordinátorem děti nejčastěji vyjadřují obavy z toho, že jejich blízcí nepřijdou nebo že se budou na setkání hádat. Bezpečně provést dítě celým procesem RK znamená také zpětně s dítětem probrat, jak situaci rozumělo, jak se cítilo

a co si o průběhu i závěrech myslí, co chce změnit. To je role zadavatele, který může případně pověřit někoho, kdo je dítěti blízko (Pavlíková, Martínková & Ženíšková, 2015).

Z dostupných zahraničních zdrojů vyplývá doporučení účasti dětí na RK. Například děti obecně považují rodiče za nejdůležitější osoby ve svém životě. Proto je zcela zásadní, aby viděly, že se rodiče aktivně podílí na řešení a vyřešení konkrétního problému v rodině. Z výzkumu Birgit Mortensenové v roce 2007 (Heino, 2009), kde byly zkoumány tři oblasti – mezilidské vztahy (spolužáci, přátelé), rodina a osobní záležitosti (škola a vztah dítěte k sobě samému), vyplynula rodina – konkrétně matka a otec právě jako nejvýznamnější dimenze dětského života.

Dle studie, které publikoval Heino (2009), mají děti různé postoje ohledně toho, jak viděly a pochopily změny nastalé po rodinné konferenci a také v tom, jak viděly svou vlastní roli při provádění těchto změn. Lze je rozčlenit do tří skupin, a to na ty, které se spoléhaly na rodinnou konferenci, ty, které se spoléhaly na sebe a na ty, které se spoléhaly na zázrak. Ve třetím případě se jedná zejména o ty děti, u kterých se situace ani po uskutečnění rodinné konference nevyvíjela dobře. Zejména menší děti nevěděly, co způsobilo nastalé změny, neměly pocit, že by rodinná konference sehrála nějakou roli ve vztahu k nové situaci.

V prvním – opačném případě je patrné, že proces rodinných konferencí ovlivnil všechny účastníky, a tak je de facto přinutil, aby se snažili zlepšit situaci včetně sebe sama. Ve většině případů se problémy ve sledovaných rodinách po uskutečnění rodinné konference zmenšily. Důvodem pro to je dle Heino (2009) svědectví, porozumění a integrace – respektive to, že se vůbec dítě či jiný člen rodiny rodinné konference účastní, že je svědkem toho, že se problém řeší a podílí se tak na vymýšlení rodinného plánu. Proces sám o sobě tak generuje porozumění. A o integraci je hovořeno v tom smyslu, že rodinná konference obecně sdružuje to, co bylo odděleno, a tak podporuje integraci.

Havnen Skaale (2014) publikuje deset studií (osm ze Severní Ameriky a dvě z nordických zemí), ze sedmi z nich vyplývá jednoznačně pozitivní výsledek

z rodinných konferencí, ve třech zbylých případech pak vyplývá neutrální dopad nebo se tyto studie značí různorodějšími výsledky. Jednoznačně negativně však o rodinných konferencí nehovoří žádná ze zmíněných studií.

3 ORGÁN SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ

Tato kapitola se zaměřuje na základní charakteristiku orgánu sociálně právní ochrany dětí, dále na vymezení požadavků a kompetencí sociálního pracovníka. Cílem kapitoly je přiblížit roli sociálního pracovníka orgánu sociálně právní ochrany dětí v kontextu RK.

3.1 Charakteristika orgánu sociálně právní ochrany dětí

Orgány sociálně právní ochrany dětí (dále jen *OSPOD*) jsou vymezeny zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, konkrétně zde o nich hovoří § 4 zákona. Výčtem se jedná o krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, obecní a újezdní úřady, ministerstvo, úřady práce, ale dále i obce nebo kraje v samostatné působnosti, komise pro sociálně právní ochranu dětí a další právnické nebo fyzické osoby, které jsou výkonem sociálně právní ochrany dětí pověřeny. Nejčastěji však bývají tímto orgánem obecní úřady, v jejichž rámci funguje odbor péče o děti a mládež. Od roku 2003 je oddělení sociálně právní ochrany dětí součástí obecního úřadu s rozšířenou působností.

Orgány mohou vykonávat preventivní a poradenskou činnost, uskutečňovat výchovná opatření a opatření na ochranu dětí. Opatřením na ochranu dětí je věnována Hlava II výše uvedeného zákona. Z toho vyplývají povinnosti obecního úřadu s rozšířenou působností, který tak má pravomoc podávat např. návrh k soudu na nařízení ústavní výchovy, na svěřeni dítěte do péče různých zařízení atp. Zákon se dále věnuje zejména zařízením sociálně právní ochrany dětí, pěstounské péči, poskytování sociálně právní ochrany dětí pověřenými osobami, nebo například inspekci poskytování sociální právní ochrany.

3.2 Sociální pracovník OSPOD

V zákoně jsou definovány požadavky odborné způsobilosti a pravidla pro získání pověření sociálního pracovníka. Výkonem sociálně právní ochrany dětí jsou dle

zákona č. 359/1999 Sb. pověřeny osoby, které splnily požadavky odborné způsobilosti, dle § 49a to znamená, že řádně dokončily vysokoškolské studium zaměřené na „...sociální péči, sociální politiku, sociální práci, pedagogiku, právo, psychologii, vychovatelství nebo ošetřovatelství, a v oblasti lékařství zaměřených na všeobecné a dětské lékařství...“ nebo studium na vyšší odborné škole v podobných oborech nebo v akreditovaných kurzech, anebo jimi mohou být i ti, kteří prokážou praxi v oblasti náhradní rodinné péče v trvání minimálně dvou let, k čemuž ale musí mít absolvovaný vzdělávací kurz pro sociální pracovníky v rozsahu nejméně 200 hodin.

Sociální pracovníci také zastupují děti ve funkci opatrovníka při soudních jednáních o úpravě poměrů dítěte, při řešení návrhu na náhradní rodinnou péči, při určování otcovství nebo např. v případech týkajících se zájmů a práv dítěte (Matoušek, 2003).

3.3 Práce sociálního pracovníka OSPOD s rodinou

Na počátku spolupráce je stěžejní prvotní navázání kontaktu sociálního pracovníka s rodinou. Často první okamžiky spolupráce předurčují, jaký bude mít rodina vztah k sociálnímu pracovníkovi. Prvotní setkání hraje tedy roli i v tom, na kolik je rodina sdílná a do jaké míry a jakým stylem komunikuje s pracovníkem. Cílem není jen seznámit se s rodinou a předat jim veškeré informace, rovněž ale je také třeba získat údaje od rodiny a je nutno vytvořit si alespoň základní představu o problémech a konfliktech, které rodina řeší, a to zcela nestranně, dále je třeba zjistit i informace o silných stránkách a zdrojích rodiny (Matoušek, 2010).

Matoušek (2010) ve stejné publikaci představil i konkrétní otázky, na které je třeba během prvního setkání nalézt odpověď, jedná se např. o otázku, kdo všechno patří do rodiny, jaké jsou problémy dítěte, jaké jsou příčiny problémů, zda byly problémy řešeny, jaké jsou silné stránky rodiny, co je pro rodinu těžké, a také co rodina očekává od spolupráce s pracovníkem atp.

Prvotní setkání s rodinou je vhodné vést v duchu následujících principů (Matoušek, 2010). Sociální pracovník by měl vystupovat přátelsky a vyjadřovat se

srozumitelně, je de facto nástrojem pomoci klientovi. Je nutné, aby sociální pracovník byl schopen pozitivního a otevřeného pohledu na klienta za všech okolností a aby věnoval pozornost nejen dospělým, ale stejně tak i dětem.

„Při prvním setkání je vhodné se chovat jako zdvořilý host“ (Matoušek, 2010, s. 156) a navodit rozhovor např. pochvalou něčeho v interiéru. Běžným postupem je následně usazení všech členů v jedné místnosti a zajistit pro rozhovor klid. Ten je vhodné zahájit obecně, např. zjistit, jak se zde rodině bydlí atp. Na prvním setkání také dochází k prohlídce bytu, přičemž se vychází vstříc rodině, pokud např. nechce sociálního pracovníka někam vpustit. Může také docházet k rozhovorům v nepřítomnosti dětí nebo k individuálním rozhovorům v jiném prostředí, to závisí na charakteru řešeného problému.

3.4 Vyhodnocení ohrožení dítěte pracovníkem OSPOD

V rodinách mohou nastávat situace, které nějakým způsobem dítě ohrožují, je s ním nevhodně zacházeno. Dítěti tak například není poskytována nutná péče či se jedná o úmyslné ubližování, které může být formou fyzického či psychického týrání, nebo formou zanedbávání, a to i emocionálního, sexuálního, ekonomického nebo kriminálního nebo se může jednat o nevhodné životní podmínky (Matoušek, 2010).

Rizikový faktor vedoucí k ohrožení dítěte také představuje chudoba, často jím bývají z principu chaotické a nepředpověditelné rodiny. Rizikovými faktory ale může být i například nechtěné těhotenství, nízká porodní váha dítěte, nedonošenost, složitý temperament, nižší inteligence a další příklady. Co se týká zanedbávání dětí, k tomu mají sklon zvláště apatické nebo naopak impulzivní matky, problém představují mentálně retardované matky, ale také depresivní a zejména pak psychotické matky (Matoušek, 2010).

Způsobem, jak hodnotit jednotlivé aspekty fungování rodiny, se zabývá Matoušek (2010). Doporučuje zhodnotit důvody posuzování rodiny a zdroje údajů, také kulturní a hodnotovou orientaci rodiny, kdo v rodině žije, jejich socioekonomický status, trans generační vztahy, historii vztahu manželů, jak je v rodině nastaven

rodičovský a sourozenecký systém, jak je zde zajištěn provoz domácnosti, jaký je vůbec stav domácnosti, zda rodina sdílí nějaké společné činnosti, jak se zachází v rodině s elektronickými médii, jak spolu členové domácnosti komunikují, jaké významné vztahy a s kým panují mimo rodinu, jaké organizace nebo případně odborníci již problém v rodině řešily, reflexe problémů v rodině a v neposlední řadě také jaký má rodina postoj ke změně.

V konkrétním případě pak hodnotí míru ohrožení dítěte pracovníci sociálně právní ochrany dětí. Ti zpravidla bývají jedni z prvních, kteří s rodinou, ve které se objevují problémy, přicházejí do styku. Vymezit příčiny ohrožení dítěte je cílem individuálního plánu ochrany dítěte (dále jen *IPOD*), který se vypracovává na počátku doby poskytování sociálně právní ochrany, nejpozději do jednoho měsíce od zahájení spolupráce s rodinou (Matoušek, 2010).

Správné vyhodnocení situace je proto zcela zásadní pro další vývoj dítěte v rodině a vůbec rodiny jako takové. K vyhodnocení pracovníci OSPOD mohou použít zejména případové konference, v souvislosti s jejich zavedením se častěji začínají využívat i rodinné konference, které nabízí plastičtější pohled na širší rodinu a její fungování (Matoušek, 2010).

3.5 Role sociálního pracovníka OSPOD v procesu realizace rodinných konferencí

Pro rozšíření a řádné praktické zvládnutí řešení problémů formou rodinné konference je nutné, aby pracovníci OSPOD byli s principy fungování rodinných konferencí seznámeni a proškoleni. Jsou to právě sociální pracovníci OSPOD, kteří identifikují problém, resp. označí na základě vyhodnocení situace rodiny některé dítě jako ohrožené. Rovněž tyto pracovníci sestavují základní otázku pro rodinnou konferenci, respektive čeho se bude RK konkrétně týkat a mohou udat i podmínku, pokud to v konkrétní situaci považují za nutné (Pavlíková, Martínková & Ženíšková, 2015).

Další činností pracovníka OSPOD je příprava rodiny na rodinnou konferenci a předání vyplněné žádosti administrátorovi RK. Rodinného setkání se následně účastní a podílí se na schvalování plánu. Pracovník OSPOD následně kontroluje plnění plánu a je tak neustále v kontaktu s účastníky RK. Po třech měsících má zhodnotit naplňování plánu, tyto informace pak předává administrátorovi (Pavlíková & Zákora, 2015).

V rámci přístupu RK by měl zadavatel plnit následující roli. Důvěřovat rodině, že dokáže převzít odpovědnost. Měl by pružně reagovat na potřeby a dění v průběhu procesu RK. Měl by být neutrální vůči procesu. K činnostem zadavatele (OSPOD) patří identifikace ohrožení dítěte a formulace důvodu svolání RK, sestavuje základní otázku konference a pokud je potřeba, stanoví podmínky schválení plánu. Další úkol, který má zadavatel je příprava rodiny na svolání RK. Dále po souhlasu rodiny předává administrátorovi vyplněnou žádost o uspořádání rodinné konference spolu s kontaktem na minimálně jednu pečující osobu. Na samotné konferenci pracovník OSPOD dále schvaluje „plán rodiny“ vytvořený rodinou a blízkými (Pavlíková, Martínková & Ženíšková, 2015).

VÝZKUMNÁ ČÁST

4 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

Tato kapitola je úvodní kapitolou, která se věnuje především teorii a charakteristice dat praktické části bakalářské práce.

4.1 Kvalitativní výzkum

Autorka s ohledem na stanovený cíl a výzkumnou otázku zvolila ve své práci jako rozhodnou metodu kvalitativní výzkum. Kvalitativní přístup nám umožňuje efektivně porozumět zkoumané realitě (Miovský, 2006). Podle Ferjenčíka (2010) je důležité celostní porozumění vnitřní logice zkoumaných jevů, procesů, jevů, nebo událostí v nejširším kontextu.

Pro zodpovězení výzkumných otázek a získání potřebných dat byla zvolena metoda polostrukturovaných rozhovorů. Hendl (2016) uvádí, že polostrukturované dotazování má jasně definovaný účel, danou osnovu a vyznačuje se velkou pružností procesu získávání informací. Dotazovaný může vyjádřit své pohledy a názory a může samostatně navrhnout možné vztahy a souvislosti (Hendl, 2016).

4.2 Tematická analýza

Ve své práci autorka mapuje zkušenosti pracovníků OSPOD s novou metodou sociální práce RK a snaží se porozumět zkoumanému tématu. Podle Hendla (2016) se tematická analýza dá velmi dobře použít pro výzkumné otázky názorů, lidských zkušeností, otázek se vztahem k porozumění a reprezentaci anebo ve vztahu ke konstruování významů.

Hendl (2016) tematickou analýzu rozdělil do několika kroků. Prvním krokem je seznámení výzkumníka s daty a vyznačuje se opakovaným čtením dat s cílem detailně se seznámit s obsahem. Dalším druhým krokem je generování počátečních kódů a rozpoznání a označení vlastností dat. V třetí části se jedná o vyhledávání témat. Čtvrtá

fáze spočívá v propracování témat a jejich revize. V této části výzkumník kombinuje, štěpí, nebo odmítá témata v souvislosti s výzkumnou otázkou. Další částí je pojmenování témat. V tomto bodě se určuje rozsah, charakteristika a zaměření. Posledním krokem výzkumník připravuje zprávu, ve které spojuje a srovnává analytické vyprávění s existující literaturou.

4.3 Cíl a formulace otázky

Cílem této výzkumné části je zjistit, jak pracovnice sociálně právní ochrany dětí vnímají metodu rodinných konferencí ve své praxi. Výzkumná otázka této práce se zaměřuje na praktickou zkušenost pracovníků OSPOD s novou metodou sociální práce rodinou konferencí. Výzkumná otázka je formulována takto:

Jak vnímají pracovnice OSPOD novou metodu RK ve své praxi?

4.4 Sběr dat

Sběr dat probíhal pomocí polostrukturovaných rozhovorů s pracovníci OSPOD. Motivací autorky bylo nahlédnout do prožitku respondentek a pokusit se nahlédnout na zkoumaný jev a blíže mu porozumět. Miovský (2006) tvrdí, že nám kvalitativní přístup pomáhá efektivně porozumět zkoumané realitě.

Kostra polostrukturovaného rozhovoru obsahovala konkrétní okruhy otázek. Pořadí otázek v rozhovoru se měnilo podle potřeby a průběhu rozhovoru. Dále byly kladeny v rozhovoru doplňující otázky a další témata, která byla považována výzkumníkem za smysluplná.

Tyto otázky tvořily hlavní kostru rozhovoru s respondentem. Jejich formulace byla závislá na jazyku respondenta, aby mu byla srozumitelná.

Otázky, které tvoří základní kostru polostrukturovaného rozhovoru.

1. Jak jste se k této nové metodě RK dostala?
2. Co pro vás bylo hlavním impulsem k rozhodnutí realizovat vaši první konferenci?

3. Jak se vyvíjel váš vztah k této metodě?
4. Jaký je podle vás největší přínos této metody?
6. Jak vnímáte vaši roli v procesu RK?
5. Jaké vidíte úskalí ve využívání RK ve vaší praxi na OSPOD?
6. Co byste doporučila ostatním pracovníkům OSPOD, kteří se rozmýšlejí využít tuto metodu poprvé?
7. Co byl pro vás nejlepší zážitek?
8. Je ještě něco, co byste chtěla říct k tématu využití RK?

4.5 Výběr respondentů

Výzkumný vzorek se skládal z pěti žen ve věku 30 až 60 let. Pro zachování anonymity účastníků výzkumu nebyly v bakalářské práci uváděny jmény, ale pod písmeny. Respondentky byly pracovnice OSPOD s víceletou praxí. Respondentky vykazovaly praxi na OSPOD od pěti let do dvaceti sedm let. Sociální pracovnice měly přímou zkušenost s realizací minimálně jedné rodinné konference. Kritériem výběru byla přímá zkušenost s metodou. Autorka oslovila dvacet pracovníků OSPOD, z nich pouze pět splňovalo kritéria výběru. Všechny respondentky měly přímou zkušenost s metodou a byly ochotné poskytnout rozhovor.

4.6 Průběh rozhovorů

Rozhovory s respondentkami jsem uskutečnila v průběhu června a července 2019. Všechny nahrané rozhovory byly nahrány na diktafon a následně doslovně přepsány. Respondentky před započítím rozhovoru byly informovány o nahrávání záznamu a byly požádány o informovaný souhlas se zpracováním osobních údajů. Dále jim bylo vysvětleno, jak bude s nahrávkami nakládáno a co je smyslem výzkumné práce. Rozhovory probíhaly na pracovišti respondentek a byly nahrávány na diktafon. Prostředí plně vyhovovalo potřebám rozhovoru. Rozhovory probíhaly spontánně,

v soukromí a v klidném prostředí. Respondentky byly seznámeny s účelem výzkumu a jeho formou. Byla jim nabídnuta možnost získat přepsaný rozhovorů k autorizaci a výsledný text v elektronické podobě ke komentáři. Tuto možnost žádná z respondentek nevyužila. S těmito podmínkami dobrovolně souhlasily a následně podepsaly informovaný souhlas o poskytnutí rozhovoru, který je k nahlédnutí v příloze bakalářské práce.

5 ANALÝZA DAT

V rámci kvalitativního výzkumu, za pomoci tematické analýzy ze získaných rozhovorů autorka identifikovala následující témata, která se vztahují k výzkumné otázce.

5.1 Přehled témat

Analýza obsahuje sedm témat a několik podtémat, která jsou pro přehlednost uvedena v tomto schématu:

1. Informace o metodě

- Osobní kontakt s realizátorem RK.
- Školení v metodě RK.
- Vedoucí OSPOD.

2. Důvod zvolení metody

- Koordinátor má čas oslovit ostatní členy rodiny.
- Snaha vyřešit situaci prostřednictvím rodiny.
- Využít všeho, co se dá před ústavní výchovou.
- Snaha semknout rodinu v péči o dítě.
- Dostat rodinu na jedno místo ve stejný čas.
- Potřeba zkusit nový přístup.

3. Úskalí metody

- Víkendy.

- Finance.
- Aktéři neberou metodu vážně.
- Výsledek plánu.

4. Momenty překvapení

- Soudržnost rodiny.
- Přístup koordinátorky.
- Umění hledat řešení.
- Spontánnost.

5. Role pracovníků OSPOD

- Motivace a oslovení klientů k využití metody.
- Schválení plánu.
- Šířit metodu.

6. Přínosy RK

- Poznat širokou rodinu.
- Vidět rodinu při spolupráci.
- Rodina se snaží pomoci sama, bez odborníků.
- Děti se sešly s rodinou.
- Neutrální prostory.
- Odstranění bariér.

- Jedno místo, jeden čas.

7. Přítomnost dětí na RK

- Dítě je přínosem.
- Setkání dětí s širší rodinou.
- Dítě vnímá zájem rodiny hledat řešení situace.

5.2 Výsledky analýzy

Za pomoci tematické analýzy byla identifikována hlavní témata a podtémata ze získaných rozhovorů, které se vztahují k výzkumné otázce.

1. Dostupnost informací o metodě

Prvním společným tématem, který se ve výzkumných rozhovorech objevil, je dostupnost informací respondentek o metodě rodinných konferencí. Každá z respondentek uvedla, že měla o metodě dostatek informací. Nebyl nikdo, kdo by se vyjádřil o tom, že nemá dostatek informací k tomu, aby mohl využívat metodu RK ve své praxi. Respondentky A., B., C. získaly informace přímo od organizace, která realizuje RK, ta jim poskytla oporu a veškeré potřebné informace o postupech a principech nového přístupu. Respondentky D. a E. získaly informace v průběhu školení, které jim zprostředkovala nezisková organizace. Respondentka E. navíc uvádí, že se o metodě dozvěděla prostřednictvím vedoucí OSPOD, která pro celý tým zorganizovala školení.

- **Osobní kontakt s realizátorem RK**

C.: „Podporu té dané pracovnice, která to celé zaštiťovala, organizovala, takže s ní jsme se domlouvali, jaký bude postup.“ (Rozhovor A, §1)

A.: „Prostřednictvím neziskové organizace, která ji tady pořádá. To byla (jméno organizace), nabízeli nám ji, a také nám sdělili principy a tak dál.“ (Rozhovor A, §1)

B.: „Měla jsem ty informace od té organizace, která nám to pořádala. Na tu já jsem se obrátila a požádala vlastně o zprostředkování a uskutečnění té konference.“ (Rozhovor B §1)

- **Absolvování školení**

D.: „... osobní kontakt s pracovníci, kdy jsem s ní vyjednávala, aby nás tady navštívila na pracovišti, takže ona přijela s kolegyní a v podstatě tady pro holky, co jsou tady na OSPOD a pro mě taky udělala takovou jako seznámení, co to je, jaký je postup, jak můžeme klienty namotivovat.“ (Rozhovor D, §2)

- **Vedoucí OSPOD**

E.: „Naše vedoucí je poměrně inovativní, takže jakoby sbírá poznatky i z okolí, takže kdo co, kde, jakou službu nabízí. Takže ona nám to zprostředkovala.“ (Rozhovor E, §1)

2. Důvod zvolení metody

Každá z respondentek uváděla hned několik důvodů, proč se rozhodla zvolit metodu rodinných konferencí. Převážně se jedná o snahu najít v rodině někoho, kdo by pomohl s péčí o dítě. Respondentka A. mluví o využití metody jako nástroje, který může předejít ústavní výchově a snaze semknout širší rodinu v péči o dítě. Respondentka D. a E. uvádí další důvod k využití metody, a to zmobilizování rodiny v těžkých životních situacích. Respondentka E. uvádí další potřebu dostat rodinu na jedno místo a ve stejný čas. Jedním z hlavních důvodů byla u respondentky A. potřeba oslovit širší rodinu, proto oslovila koordinátora RK, který má čas a prostor oslovit ostatní členy rodiny. Respondentka E. zvolila novou metodu, aby se rodina sešla na jednom místě a ve stejnou dobu, aby se rodina více semkla v péči o postižené dítě. Další respondentky B. a C. potřebovaly rodinu posunout dále a zkusit nový přístup. Respondentka C. uvádí, že důvodem využití metody pro ni bylo, že chtěla, aby si k řešení rodina došla sama.

- **Využít všeho, co se dá před ústavní výchovou.**

A.: „Důvod bylo, kam umístit děti, které byly v ústavní péči. A zda by se, když rodiče nefungovali, jestli by se našel v širší rodině, kterou jsem neměla šanci nějak poznat, někdo, kdo by třeba mohl a dokázal se o ně postarat.“ (Rozhovor A, §2)

- **Snaha semknout rodinu v péči o dítě.**

D.: „Já si myslím, že když se objeví nějaký problém, první, co by se mělo se kouknout, jestli tam není nějaká širší rodina, oni to můžou být i přátelé nebo přízněný sousedi, se kterými to můžou mít kamarádsky nastavené.“ (Rozhovor D, § 6)

D.: „...já tady teď řeším, že tatínek má dvě děti, maminka nefunguje a chlapeček je těžce onkologicky nemocný a on v tom zůstal sám a tam taky jsem zprostředkovávala kontakt (jméno), aby tam proběhla rodinná konference, protože on potřebuje zmobilizovat celou tu rodinu a je to takovýto to téma dost těžký. Nikdo se nechce ptát hele zvládáš to? Jak na tom seš? jako zmobilizovat ty přirozený zdroje rodiny, aby začaly fungovat a začaly to řešit. Takový to jako se všichni kdysi před několika desítkami let sedli do jedné místnosti a řešili to, pohádali se, řekli si všechno, ale vyřešili to. Dneska jsou lidi rozdělení, a tak zvláště.“ (Rozhovor D, §6)

- **Dostat rodinu na jedno místo a ve stejný čas.**

A.: „Rodinnou konferenci, protože ta pracovnice (koordinátorka RK) neziskové organizace měla ten čas a prostor třeba objet tu širší rodinu v rámci celé České republiky, oni nebyli jenom tady, ale byli třeba v Mladé Boleslavi, další byli někde na Moravě, tak ona na to měla ten čas a prostor. Oslovila je a mohla je vlastně dát na jeden termín, čas a místo, kde by se všichni sešli. Takže to pro mě bylo takový přínosný.“ (Rozhovor A, § 2)

- **Podílet se v péči o postižené dítě**

E.: „...poslední byla o tom, jak by se měla rodina podílet, a snažit se semknout se v péči o postižené dítě. Rodina otce, rodina matky, tam to hodně skřípalo, byly tam hodně partnerský problémy, spory, ale nedařilo se to tam tak nějak nastavit. Potřebovali jsme je dostat na jedno místo. (Rozhovor E, §2)

- **Potřeba zkusit nový přístup.**

B.: „Potřebovala jsem tu rodinu posunout dál a nebyly tam zapojeny v té rodině tehdy žádné jiné organizace, respektive jedna byla, ale skončila. Takže vlastně nebylo potřeba pořádat případovou konferenci, protože by se tam nesešli žádní odborníci. Takže jsme uspořádali tu rodinnou konferenci. A čekali jsme, co z toho vyjde.“ (Rozhovor B, § 2)

C.: „Bylo to vlastně možná trošku neúčelnost případové konference, kdy jsme poznali, že ta rodinná konference bude pro ten daný případ lepší, že to rozhodnutí nebude ta rodina vnímat tak, že my OSPOD to nařizujeme, ale že si k tomu dojdou sami. A vlastně tam to byla širší rodina, takže se to tam krásně dalo využít.“ (Rozhovor C, § 2)

3. Úskalí metody

Respondentky vnímají úskalí metody ve financování rodinných konferencí. V současné době jsou rodinné konference financovány z grantů a různých projektů. Dalším úskalím RK je pro respondentku A. a B. účast pracovníka OSPOD na rodinné konferenci o víkendech. Dvě z respondentek nevnímaly účast o víkendu jako překážku k její realizaci. Naopak dvě respondentky v rozhovorech uvádí účast na konferenci o víkendu za hlavní úskalí. Respondentky A. a B. vnímají účast na RK o víkendu jako problém. Respondentka A. zmiňuje nárok na svůj osobní život o víkendu a respondentka B. vidí problém v tom, že by si měla žádat o povolení a vnímá to za složitější proces. Respondentka C. uvádí víkend jako složitější ve vztahu k zaměstnavateli, u kterého si musí pracovnice žádat o pracovní výjezd a musí využít o víkendu své soukromé auto. Respondentka D. naopak vidí výhodu služby, kterou lze rodině nabídnout sedm dní v týdnu. Respondentky A. a E. vnímají úskalí ve velké nejistotě financování této služby. V současné době se rodinné konference financují z grantů, projektů a sponzorských darů. Respondentka D. vidí úskalí metody v nepochopení tohoto přístupu ze stran ostatních aktérů v síti, kteří neberou metodu vždy vážně. Respondentka D. uvádí, že důvodem je, že je metoda krátce na českém trhu. Respondentka E. ve výzkumném rozhovoru vnímá úskalí v tom, že v konečném zápisu plánu, který obsahoval kroky, ale neobsahoval postup, jak se k nim došlo. Metodu vnímá za nákladnější a pracnější než případovou konferenci. Dále porovnává

rodinné konference s případovými. Případové konference vnímá jako méně nákladnou a časově efektivnější metodu po své využití v praxi.

- **Víkendy**

A.: „Úskalí? Že to je z pravidla je o víkendech, protože oni nemají mnohdy čas, takže se to dává na víkendové časy. Pro nás to znamená mít víkendy, což každý chce mít svůj soukromý život. Takže to je hodně velký handicap, který mnoho tady kolegyň, vnímá jako negativní. Takže je nevolí i z tohohle důvodu.“ (Rozhovor A, § 7)

B.: „No, trošku mě tam v tomhle tom konkrétním případě, vzhledem k tomu, že to pořádala nezisková organizace, která má jinak nastavený pracovní režim než my na úřadě, tak tam byl problém, protože ta pracovnice byla ochotná nebo schopná uspořádat to o víkendu, což mi na úřadě s tím máme problém. My bychom museli žádat o povolení a bylo by to složitější.“ (Rozhovor B, § 4)

C.: „Jediný, na co jsme my jako narazili, že to bylo v sobotu a vypořádat se s tím jakoby pracovník, si myslím, že je v pohodě, trošku jako se zaměstnavatelem, že je to výjezd, vlastně já jsem jela do (místo), což je poměrně daleko, teď jako služební auto vlastně v sobotu pořešit. Takže jsem jela soukromým, pak se to bude vyúčtovávat, ale ta sobota. Ale nesetkala jsem se s tím, že by cokoliv mně říkali v rámci těch sobot, že by nám někdo řekl, že ne v sobotu nepojedete.“ (Rozhovor C, § 6)

E.: „Mě to zatím tak naplnilo to očekávání, že úplně jakoby nemám i k tomu třeba v jaký den se to koná, nemám vůbec problém, že by to měl být víkend, když se to naplánuje dopředu, nebo všední den. Opravdu to nechávám na tom, jak se to hodí té rodině, protože to je pro mě to nejdůležitější, hlavně ať oni mají čas, ať je sem dostaneme na jedno místo. Jestli je to neděle poledne, nebo neděle odpoledne, nebo sobota. Je mi to úplně jedno, když o tom vím dopředu.“ (Rozhovor E, § 12)

- **Finance**

A.: „A další finance, zatím to bylo v rámci projektu, že to teda měla ta nezisková organizace někým financovaný, ale to znamená, ona defacto platí těm lidem jakoby

pronájem nějakých prostor. Objíždí je po celé republice, takže já bych řekla ty finance.“
(Rozhovor A, § 7)

E.: „Hm. Já takhle úplně jsem se s ničím takovým nesešla, jediný si říkám, až dojdou peníze, samozřejmě nebude mít kdo dělat rodinný konference a přijde o tuhle tu službu. Jo. Protože všechno je financovaný z nějakých grantů, dotací a já nevím z čeho všeho. Takže možná asi ty peníze...“ (Rozhovor E, § 8)

- **Aktéři neberou metodu vážně**

D.: „Já to mám v rovině metodiky a šíření myšlenky tohoto přístupu, tak ty rizika úplně nevidím. Jediný riziko, na které já jsem narazila, že ne že by bylo riziko realizace té rodinné konference, ale riziko je v tom, že ty jiní aktéři té sítě to nechtějí brát vážně. Jako školy to úplně nedokážou pochopit a nedokážou to brát jako nástroj podpory v té rodině. Myslím si, že je to tady krátce na tom českém trhu, když to takhle nazvu, je to tady ještě krátkou dobu.“ (Rozhovor D, § 7)

- **Výsledný plán**

A.: „Jenom co, určitě je to nákladnější, je to pracnější na finance, na čas než ta případová konference. Ještě co, výsledkem potom je nějaký záznam, který teda dělá ten koordinátor té rodinné konference, ale pro mě osobně a zas to asi záleží na koordinátorovi. Ten zápis pro mě byl jako nedostatečný, tam byl jenom vlastně to, co bylo jako výsledek, nějaký plán, nějakých kroků, ale nebylo tam třeba zápis, jak se k nim došlo. To mě třeba jako chybělo. Neviděla jsem to.“ (Rozhovor A, § 10)

4. Momenty překvapení

Každá z respondentek zažila na své první RK moment překvapení. Překvapující pro respondentku A. byla soudržnost rodiny a ochota přijet a hledat řešení. Uvádí, že se jí změnil náhled na rodinu v tom, že v praxi s rodinou řeší jenom špatné věci a na konferenci zažila, že se rodina umí sejít, pobavit a umí hledat řešení. Respondentka C. byla pozitivně překvapená z přístupu koordinátorky, která osobně všechny členy objela a všechno jim vysvětlila. Tato respondentka byla překvapená z toho, kolik se jí podařilo

oslovit členů širší rodiny. Pro respondentku E. byl moment překvapení spontánnost rodiny a uvolnění napětí v rodině na samotném setkání. Tato respondentka vnímala společnou přípravu občerstvení jako prvek, který rodinu uvolnil. Respondentky A., E. a B. vnímají za překvapující moment v tom, že se rodina umí zamýšlet nad řešením situace a také, že metoda funguje. Respondentka A. oceňovala, jak se rodina cítila, když si uvědomila, že k řešení došla bez zásahu zvenčí. Respondentku E. překvapilo, že metoda funguje, navzdory tomu, že u rodiny vnímala určité limity. Pro respondentku B. bylo překvapením, že všichni členové širší rodiny chtěli dětem pomoci a také, že z konference vyšly úkoly a cíle.

- **Soudržnost rodiny**

A.: *„Překvapila mě ta soudržnost konkrétně té rodiny... Takový náhled na tu rodinu trošku jinak, než když přijedete a prostě řešíte jenom věci jako špatný. Protože tam jezdíme za tímto účelem, že oni se umějí sejít, umějí se pobavit, umějí hledat řešení, i když není ideální, ale že byli i ochotní přijet, že se na to nevykašlali. To asi pro mě. V té dané rodině zrovna mě to třeba, ne že úplně změnilo náhled, ale tak jako posunulo dál.“*
(Rozhovor A, §9)

- **Přístup koordinátorky**

C.: *„...já jsem byla nadšená z přístupu vlastně té pracovnice, koordinátorky, která to organizovala. I vlastně tak jak všechny ty členy rodiny objela, osobně jim všechno vysvětlovala i případně se doptávala na širší rodinu, já jsem jí dávala kontakty jakoby úplně dá se říct na tu nejbližší, s kterou jsme byli v kontaktu, že se tam podařilo další členy zaangažovat. To jsem byla překvapená, kolik se jí podařilo těch lidí tam dostat.“*
(Rozhovor C, §8)

- **Spontánnost rodiny**

E.: *„Asi taková ta spontánnost těch lidí, byť já s nimi pracuji, že je vidím, že jsou napjatý, v averzi, v konfliktním postavení a tam oni tak se sešli. Sice ze začátku bylo vidět, že je každý na své straně, ale už jedni přinesli ovoce pro to dítě, jedni něco*

malinko na ten stůl. Což je taky důležitý, že by se to tím občerstvením mohlo, jako uvolnit to dusno.“ (Rozhovor E, §10)

- **Umění hledat řešení**

C.: „Zaujal mě asi přístup jakoby té rodiny, protože vlastně do toho šli všichni poměrně pozitivně, angažovaně. Ve finále se tam, i byť přes nějaké neshody, domluvili a fakt jakoby zapojení té širší rodiny a to, že si vlastně k tomu došli sami i takové to jejich překvapení „Aha, teď my jsme si to jako naplánovali a vlastně asi to bude fungovat, protože my jsme se na tom domluvili úplně bez zásahu zvenčí...“ (Rozhovor C, §3)

E.: „Tak nějak mi to přišlo, že to fakt funguje i v takových situacích, kdy jsem tomu nedávala moc šanci, protože tam jsou ještě jiný limity v těch rodinách.“ (Rozhovor E, §3)

B.: „Líbilo se mi, jak ta rodina se opravdu vlastně začala zamýšlet nad tou situací, nad tím případem, že těm dětem chtěli pomoci, každý nabídnul nějakou možnost řešení. Nabídnul to, jak by se mohl vlastně podílet na péči o ty děti. A vyšlo nám z toho, vyšly z toho body do IPODu a body, vlastně úkoly pro ty rodiče, které měly ty rodiče plnit, ty úkoly. Otázkou pak je, jak se to dál vyvíjelo, ale z té konference nám vyšly úkoly a cíle, takže to bylo fajn.“ (Rozhovor B, §2)

5. Role pracovníků OSPOD

V procesu RK zastávají respondentky více rolí. Jejich hlavním úkolem bývá je motivovat své klienty k využití metody. S klienty mají za úkol formulaci hlavní otázky konference. Na závěr samotné konference působí v roli schvalovatele výsledného plánu. Jedna z respondentek vnímá svoji roli také v šíření této metody.

Respondentka A. vnímá svoji roli, jako klíčového pracovníka, který na začátku setkání rodinu informuje o problému a poté odchází pryč. Tato respondentka považuje svou nepřítomnost v průběhu dění na konferenci, kdy je rodina sama, za limitující, protože nemůže jednání rodiny nijak pozitivně ovlivnit. Respondentka B. vnímá svoji roli na rodinném setkání za hodně důležitou. Je tím, kdo rodině vysvětlí, proč se sešli a

povzbuzuje rodinu k vypracování plánu. Nakonec je v roli schvalovatele plánu, což znamená, že s rodinou prochází plán a posuzuje, co je pro OSPOD přijatelné pro děti, aby to mohlo fungovat. Respondentka C. svou roli vnímá na začátku samotného setkání, kdy rodině vysvětlí, proč se sešli a pak na samotném závěru, kdy zkontroluje kroky v plánu, případně s rodinou doplní konkrétní kroky. Další respondentka E. vnímá svoji roli, jako zadavatele konference. Dále se v procesu upozadí a nechá rodinu pracovat a čeká na výsledek. Nakonec zhodnotí plán, jestli je pro dítě dobrý. Respondentka D. vidí svoji roli v šíření metody RK a doporučuje, aby i ostatní pracovníci OSPOD šířili své zkušenosti s metodou, mluvili o tom, aby se metoda dostala do povědomí lidí.

- **Ten, kdo zadává a motivuje rodinu**

A.: „... vy jste na začátku jakožto klíčový pracovník, sdělíte ten problém, který vnášíte na tu rodinu a potom odcházíte pryč, nejste teda přítomna vůbec toho dění a jak vůbec dospěli k těm závěrům, nemáte možnost teda absolutně žádného zásahu, ale ani vidění a já si myslím, že kdybych třeba i viděla, jak se posouvají, neposouvají třeba bych mohla to nějak pozitivně ovlivnit. To jsem nemohla.“ (Rozhovor A, §3)

- **Ten, kdo povzbuzuje rodinu k vytvoření plánu**

B.: „Myslím si, že hodně důležitá. Protože vlastně na začátku já jsem těm členům rodiny musela oznámit nebo vysvětlit, proč jsme se sešli, proč ta situace v rodině je tam, kde je, jak se to vyvíjelo, jak se to bude pravděpodobně vyvíjet, různé varianty nastítnit, aby věděli, o čem vlastně mají přemýšlet. A pak jsem odešla na nějakou dobu. Na konec jsem se zase vrátila a oni mi tedy přednesli to, co si tam vypracovali, vymysleli. A domlouvali jsme se, co je pro OSPOD jako pro orgán sociálně právní ochrany dětí přijatelné pro ty děti, aby mohly dál fungovat.“ (Rozhovor B, §3)

- **Ten, kdo schvaluje plán**

C.: „Na začátku zhodnotit tu situaci, jaká byla a jaká je aktuálně, co je teda potřeba řešit. Pak si to ta rodina vlastně pořeší, jako kdyby ten individuální plán dá se říct, že ten plán si sestaví sami a pak my do toho znovu vstoupíme, zkontrolujeme, co teda tam mají za kroky, cíle. Jestli to je vůbec pro ně reálný. Jestli ty lhůty, který si dávají, jestli

nejsou moc šibeniční a třeba říct: „Hleďte, tak dejte si na to o něco dýl. Nebo tohle zas by bylo potřeba splnit rychleji.“ Takže spíš pak nějak malinko kontrola. (Rozhovor C, §6)

E.: „Já tam spíš jsem tak jako ten, že jsem ten první zadavatel. Nebo takový ten bylo by dobrý tady udělat rodinnou konferenci. Potom je fáze toho, že se upozadím. Já chci, aby ta rodina si šla za tím sama, aby ta rodina dostala tu nabídku přímo z RK centra anebo od nějakých jiných, kteří dělají rodinné konference. Pak já tu rodinu nechám pracovat, vůbec se jim do toho nemontuji a pak chci jenom výsledek. Protože mě jakoby ty zásahy, abych ještě korigovala, jakým směrem ta rodina má jít, jaké cíle si má stanovit na té rodinné konferenci. Já to čistě nechávám na nich a pak jenom zhodnotím, jestli jo, je to pro to dítě by mohlo být dobrý, anebo jestli jsou úplně mimo a spíš by mu uškodili.“ (Rozhovor E, §6)

- **Ten, kdo šíří metodu**

D.: „...šířit to, mluvit o tom. Jako to dělám já. Já o tom mluvím, každému to vnucuji. Každému to vysvětluji, ale to si myslím, že je jako jediná cesta, aby se to dostalo do povědomí těch lidí. Šířit, mluvit o tom.“ (Rozhovor D, §7)

6. Přínosy RK

Respondentky se ve výzkumných rozhovorech vyjádřily společně k tématu přínos konference ve své praxi. Respondentka A. vnímá za velký přínos pro svoji práci v tom, že na rodinné konferenci pozná širokou rodinu dítěte. Poznat, kdo ke komu patří, jak uvádí respondentka je mnohdy těžké především u velkých rodin. Pro respondentku A. je také přínosné vidět rodinu spolupracovat. Dále si všímat, jak spolu rodina komunikuje, co je v rodině konfliktní a co rodinu posouvá dál. Respondentka D. uvádí další přínos RK v tom, že lidé vítají, že jim někdo cizí neříká, jak by to mělo být. Respondentka B. vnímá přínosnou RK pro děti, které vidí svoji širší rodinu pohromadě a vidí, že se snaží jim pomoci. Přínosem konference je pro respondentku C. možnost sejít se v místě, na něž je rodina zvyklá. Respondentka D. vidí přínos RK ve zmobilizování širší rodiny a v odstranění komunikačních zábran skrz práci koordinátora RK. Pro respondentku E. je

přínos metody v organizaci širší rodiny v jeden čas a na jedno místo. Respondentka uvádí, že více lidí na setkání vymyslí více řešení situace.

- **Poznat širokou rodinu**

A.: „Přínos, přínos pro mě bylo určitě to, že jsem poznala celou tu rodinu, že jsem viděla tedka, jak kdo, ke komu patří. Protože to byla romská rodina, tam je obtížný kolikrát zasíťovat kam, kdo, jak je.“ (Rozhovor A, §5)

- **Vidět rodinu při spolupráci**

A.: „A viděla jsem je pospolu a viděla jsem je, jak dokážou či nedokážou v něčem spolupracovat. Takže tohle pro mě je jakoby přínosný. Jak komunikují, nekomunikují, co je posouvá, neposouvá, co je tam konfliktní.“ (Rozhovor A, §5)

- **Rodina se snaží pomoci sama, bez odborníků**

D.: „A taky si myslím, že ti lidi, když to dobře pochopěj, bylo jim to vysvětleno, takže vítají, že tam není nějak cizí prvek, že tam nevstupuje nějak sanační pracovník, který jim říká, jak by to mělo být. Každá rodina má svoji kulturu, nějakou svoji historii a vlastně to řešení vychází jako z toho, že jo. Každý to máme nějak jinak, co máme my, sousedi mají jinak, my si můžeme říkat, že my to máme lepší a oni to mají blbě a obráceně, že jo.“

B.: „Že si pomůže nebo snaží se ta rodina pomoci sama bez toho, aby se tam zapojovali nebo jim zasahovalo jim z venku nějaké instituce do té rodiny, že se vlastně snaží všichni vymyslet to tak, aby to fungovalo v rámci té rodiny.“ (Rozhovor B, §3)

- **Děti se sešly s rodinou**

B.: „Že ty děti se viděly ne úplně s těma rodičema, protože na ty úplně ty děti nereagovaly, jak bych čekala, ale s ostatními bratřenci i s ostatními členy té rodiny, babičkami, že prostě vlastně měly oslavu, oni to pojmul jako narozeninovou oslavu a že se všichni sešli a do té doby si myslím, že ta rodina nikdy takhle dohromady nebyla a ty děti kvůli kterým se ta rodinná konference pořádala, si to užívaly i proto, že viděli, že ta

rodina se sešla kvůli nim a chtějí jim pomoci. Takže ty děti byly hrozně spokojeny. To bylo jako fajn.“ (Rozhovor B, §6)

- **Neformální prostory**

C.: „Tady to bylo jakoby mimo (město), v místě, kde oni jsou zvyklí, kde jich nejvíc žije a využili jsme prostory dětského centra. Oni si tam přinesli svoje kafe, svoje buchty, tam i ta prababička říkala: „Tak jsme se sešli jako rodina.“ Je to vlastně i jako super příležitost, protože se takhle moc nescházej.“ (Rozhovor C, §4)

- **Odstranění bariér**

D.: „Víte jako určitě zmobilizování té širší rodiny, odstranění třeba nějakých zábran, nějakých bariér, třeba člověk vidí, že se u ségry něco v rodině děje, ale je mu to blbý tam jít a říct, hele vidíme, že máš problémy, chceš s něčím pomoci? Cpát se do toho jako jo, lézt jí jako do soukromí a ona si nechce jako říct o to. Tohle to mě, když do toho vstoupí, takovým tím šetrným způsobem koordinátor. Tak vím, jak uměj komunikovat, jim to jako šikovně zprostředkují a že nakonec se mohou v té rodině na někoho obrátit, že možná mají víc zdrojů v té rodině, než si vůbec mysleli, jo.“ (Rozhovor D, §5)

- **Jedno místo, jeden čas**

E.: „Že dostaneme ty lidi na jedno místo, což je hrozně důležitý, a nejenom otec, matka, ale i babička, teta a další prostě známý, který té rodině můžou něco říct a můžeme na jeden záťah vymyslet víc věcí. Tam se může širší problematika té rodinný, ať už to jsou finance, ať je to doprovázení dětí někam, na to na jednom místě. Což je supr. V jeden časový interval. Dvě tři hodiny a je vymalováno.“ (Rozhovor E, §5)

7.Přítomnost dětí na RK

Dalším společným tématem výzkumných rozhovorů je přítomnost dítěte na RK. Respondentky vnímají obecně přítomnost dítěte za přínosnou, jak pro dítě i samotný cíl konference. Respondentka E. vidí přítomnost dítěte za přínosnou v tom, že na konferenci vnímala tendenci rodiny se v přítomnosti dítěte ovládat. Sama uvádí, že díky

RK dítě lépe poznala. Respondentka A. vnímala přítomnost dítěte dobře pro samotné dítě. Účast dítěte přirovnává k účasti na rodinné oslavě. Respondentka B. uvádí, že pro děti byla účast na konferenci důležitá z důvodů toho, že se rodina dohromady nikdy nesešla, a také, že děti vidí, že se rodina sešla kvůli nim. Uvádí, že dítě bylo na konferenci spokojené. Respondentky C. a D. se k tématu nevyjádřily.

- **Dítě je přínosem**

E.: „*Tohle bylo konkrétně malé dítě, dvouletý nepohyblivý úplně. My jsme s ním byli vedle, přijela ještě pracovnice, která ho hlídala, ale mě to přijde dobrý, protože se ovládají daleko víc než když tam to dítě, než kdyby tam to dítě nebylo, i když bylo ve vedlejší místnosti. Oni vědí, že ten kluk je citlivý třeba na nějaký hádky. Oni se hodně hlídali a snažili se ty emoce korigovat. A já zas takhle, jak jsem jim pomáhala s tím, tak jsme si hráli na koberci, tak já mám možnost to dítě líp poznat, protože já ho sice znám, ale znám ho v takových běžných situacích, kdy si hraje jenom a za hodinku jedu pryč, takhle člověk viděl, kdy se začne vztekat, když si hraje, co už umí. Takže určité přítomnost dítěte jsou přínosem, ať už proto, že tendence se ovládat se jsou větší.“ (Rozhovor E, §11)*

- **Setkání dětí s širší rodinou**

A.: „*Tady konkrétně jsem přítomnost dítěte měla, tam se jednalo o to, že tam byly děti umístěny v ústavní péči, ale i v náhradní rodinný péči, takže pěstounka tam dovezla dítě. Ale bylo maličký. Takže to nijak nereagovalo, tam to spíš vypadalo jako takový rautík a že se sešla rodina a všichni ho velice rádi viděli. Takže tam to vcelku jsem vnímala dobře. Kdyby bylo starší to dítě, to teda nevím. I když my jsme tam, vlastně já jsem tam měla, měla ty starší, ale oni tu rodinu znaly. Takže pro ně to spíš bylo jako, když se sešli na narozeninách nebo něčem.“ (Rozhovor A, §6)*

- **Dítě vnímá zájem rodiny hledat řešení situace**

B.: „*...že ta rodina nikdy takhle dohromady nebyla a ty děti kvůli kterým se ta rodinná konference pořádala, si to užívaly i proto, že viděly, že ta rodina se sešla kvůli nim a chtějí jim pomoci. Takže ty děti byly hrozně spokojeny.“ (Rozhovor B, §6)*

DISKUZE

V rámci pilotního projektu MPSV byla autorka vyškolená jako koordinátorka rodinných konferencí. V rámci školení se často zvažovaly možnosti využití této metody v praxi. Počáteční implementace nového přístupu do českého prostředí nebyly jednoduché, jak pro koordinátory, administrátory, tak i pro pracovníky OSPOD, kteří byli hlavními zadavateli prvních rodinných konferencí. Řada účastníků vnímala, že jde v první řadě hlavně o změnu myšlení a vnímání přístupu k řešení situace rodiny, jak ze strany pracovníků OSPOD, tak i ze strany rodin a jejich blízkých.

Pro autorku tedy bylo zajímavé zjistit, jak s odstupem několika let (rozhovory proběhly v roce 2019) pracovníce OSPOD vnímají využití rodinných konferencí ve své praxi a jejich případný náhled na metodu ze své role klíčového pracovníka. Odtud vzešly hlavní výzkumné otázky: *Co je pro Vás hlavním přínosem metody v praxi? Co je pro Vás hlavní úskalím využívání metody RK?* Cílem rozhovorů bylo zmapovat společné prvky, které by bylo možné využít k přiblížení nového přístupu RK z pohledu pracovníků OSPOD, které již mají s metodou přímou zkušenost ve své praxi.

Hlavním cílem kvalitativního výzkumu bylo nalézt odpověď na hlavní výzkumnou otázku: *Jak vnímají pracovníce OSPOD novou metodu RK ve své praxi?* Respondentky v přiložených přepsaných rozhovorech popisovaly své zkušenosti s novou metodou rodinnou konferencí.

Celkový počet respondentů zařazených do výzkumu bylo pět. Respondentky byly vybírány do výzkumu prostým záměrným výběrem. Respondentky pracovaly více než pět let na OSPOD a měly za sebou minimálně jednu zkušenost s metodou RK. Zkoumaný vzorek tvořily pouze ženy, z nichž jedna z respondentek byla vedoucí oddělení sociálně právní ochrany dětí. Do předvýzkumu byly vybrány dvě sociální pracovníce, kde si autorka ověřila formulace otázek a vhodnost jejich využití pro výzkum.

Všechny uskutečněné rozhovory probíhaly v kancelářských prostorech, přímo na pracovišti respondentek, kde byly vhodné podmínky pro uskutečnění rozhovoru, který

byl současně nahráván pro účely výzkumné části této bakalářské práce. Výzkumné rozhovory probíhaly v klidném a ničím nerušeném prostředí a respondentky ochotně odpovídaly na kladené otázky.

Rozhovory byly analyzovány pomocí tematické analýzy. Tematická analýza odhalila mnoho zajímavých témat a podtémat. Celkem tematická analýza ukázala sedm hlavních společných témat. Hlavními tématy jsou informace o metodě, důvod zvolení metody, úskalí metody, momenty překvapení, role pracovníků OSPOD, přínosy metody a přítomnost dítěte na rodinné konferenci.

Výzkum ukazuje, že respondentky měly pro svou praxi dostatek informací a metodické podpory, aby mohly realizovat RK. Tak tomu v nedávné době ještě nebylo, jak vyplývá z evaluační analýzy pilotního projektu rodinných konferencí, kde ze zjištění výzkumu plyne, že informovanost pracovníků OSPOD o principech a postupech rodinných konferencí nebyla, alespoň v počátcích implementace metody dostatečná (Jirásek, Ženíšková & Pavlíková, 2015).

Dále výzkum ukázal, jaké přínosy vnímají sociální pracovníce ve využití RK. Jedním z přínosů metody pro sociální pracovníce bylo, jak uvádí jedna z respondentek, že na rodinné konferenci pozná širokou rodinu dítěte a také vidí rodinu spolupracovat, jak spolu rodina komunikuje, co je v rodině konfliktní a co rodinu posouvá dál k řešení situace. Přínosem metody může být pro sociálního pracovníka také to, že lidé vítají, že jim někdo cizí neříká, jak by to mělo fungovat a nenabízí svá řešení, ale rodina přijme řešení vlastní. V praxi se ukazuje, že tato skutečnost podporuje členy rodiny k větší odpovědnosti za úkoly, které si na rodinné konferenci sami stanovili. Respondentka vidí přínos rodinného setkání na konferenci zejména pro děti, které vidí svoji širší rodinu pohromadě, jak se jim snaží pomoci. Z rozhovorů vyplývá, že velký přínos vidí respondentky i ve zmobilizování širší rodiny a v odstranění komunikačních zábran skrze práci koordinátora RK.

Výsledky výzkumu ukazují široké možnosti využití rodinných konferencí v praxi OSPOD. Metodu RK lze podle výzkumu využít v případě, že se hledá v rodině někdo, kdo by pomohl s péčí o dítě. Jedna z respondentek mluví o využití metody jako

nástroje, který může předejít ústavní výchově, ve snaze semknout širší rodinu v péči o dítě. Další možností využití, které RK nabízí, je ve zmobilizování širší rodiny v těžkých životních situacích například, aby se rodina více semkla v péči o postižené dítě, v případě úmrtí člena rodiny atd. Další možností, kterou metoda sociálním pracovníkům v praxi nabízí, je podpora kompetencí rodiny, aby si k řešení v první fázi došla rodina sama, bez zásahu zvenčí a sama si definovala, které nástroje podpory bude využívat.

Výzkum ale ukázal i možná úskalí ve využívání rodinných konferencí v praxi. Sociální pracovníci OSPOD mohou vidět problém v účasti na RK o víkendu z důvodů jejich osobního volna a formální žádosti o výjezd u zaměstnavatele. Z výzkumných rozhovorů vyplývá fakt, že RK nejsou v současnosti systémově ukotveny tak, aby se sociální pracovník na OSPOD mohl cítit za svou práci o víkendu dostatečně ohodnocen, popř. aby ji mohl vůbec realizovat (viz např. problémy s využitím auta zaměstnavatele).

Dalším úskalím, které sociální pracovnice vidí, spočívají v nejistém financování této metody. V průběhu pilotního projektu byly rodinné konference financovány ze zdrojů MPSV. Po skončení projektu začaly RK realizovat neziskové organizace, které se snaží čerpat finance z různých projektů a grantů. Z toho vyplývá pro sociální pracovníky určitá míra nejistoty v dostupnosti nabízené služby, a to může ovlivnit využití této metody v praxi.

Jako problém metody vnímají pracovnice OSPOD i potenciálně nižší podporu závěrů a plánu RK ze strany ostatních aktérů sítě, např. škol, soudu atd. Tento problém lze překlenout tím, že informace o metodě RK budou rozšířeny mezi širší veřejnost, například ve školách a mezi dalšími aktéry sítě, kteří s rodinou pracují.

Limitem výzkumu byly omezené zkušenosti respondentek s metodou RK. Respondentky měly za sebou maximálně dvě zkušenosti s realizací rodinné konference. Dalším limitem práce, který autorka v průběhu výzkumu zaznamenala, byl nízký počet respondentek. Dalším omezením výše uvedeného výzkumu lze spatřovat ve výběru respondentek, konkrétně ve skutečnosti, že respondentky, které byly ochotné podstoupit rozhovor, byly většinou ty, které mají k metodě pozitivní vztah.

Za limity této práce autorka považuje malou hloubku témat. U jednotlivých témat by bylo možné zůstat ještě déle v rozhovoru a rozebrat je do většího detailu. Rozšíření výzkumu by bylo vhodné soustředit na vyšší počet respondentů s četnější zkušeností s RK. V průběhu přípravné fáze výzkumu se autorka setkala s nedostatkem respondentek, které by s metodou v ČR měly více než dvě zkušenosti. Ukazuje se, že metoda je využívána v českém prostředí ještě velmi krátkou dobu na to, aby byla v systému péče o dítě dostatečně zakořeněná a byla běžně využívanou metodou sociální práce s rodinou.

ZÁVĚR

Bakalářská práce pojednává o metodě rodinných konferencí v kontextu činnosti OSPOD. Zabývá se tím, jak sociální pracovníce OSPOD vnímají metodu ve své praxi. Teoretická část se soustředí na charakteristiku rodinných konferencí, jejich původ, metodický postup, využívání metody ve světě a v České republice. Dále se práce zabývá charakteristikou orgánu sociálně právní ochrany dětí a rolí OSPOD v procesu rodinné konference.

V rámci výzkumu se ukázalo, jak sociální pracovníce OSPOD subjektivně vnímají nově zavádějící se přístup rodinných konferencí. Výzkum naznačil, že respondentkám k využití metody RK nechyběly žádné informace a metodická podpora.

Respondentky vnímaly přínos RK v tom, že mohou vidět širší rodinu spolupracovat, že se rodina snaží nalézt řešení bez zásahu odborníků, že se všichni sejdou v jeden čas na jednom místě a mohou tak využít potenciál širší rodiny k nalezení vhodného řešení. Jako hlavní úskalí metody vnímaly některé pracovníce svou účast na konferenci o víkendu, některé naopak s účastí o víkendech neměly žádný problém. Jako další úskalí se ukázala nejistota ve financování RK. V současné době je tato služba placena z projektů a grantů.

Tématem této práce byly i momenty překvapení, které pracovníce OSPOD prožily v průběhu RK. Jedním z překvapujících momentů z pohledu respondentek byla neočekávaná soudržnost rodiny při hledání řešení. Jiné respondentky pocítovaly jako překvapující práci koordinátorky, které se podařilo oslovit širší rodinu, spontánnost lidí na konferenci a umění rodiny hledat vlastní řešení. Respondentky se vyjádřily také k tématu, jak vnímají přítomnost dítěte na RK. Jedna z respondentek považovala přítomnost dítěte za přínos z důvodů, že se rodina drží a snaží se více držet cíle setkání. Jako přínosné se ukázalo i to, že dítě lze na konferenci lépe poznat. Velmi pozitivně bylo respondentkami vnímáno i to, že dítě vidí svoji rodinu řešit situaci a setká se s dalšími členy širší rodiny.

Bakalářská práce autorku obohatila o velmi zajímavé rozhovory s pracovníci OSPOD. Autorka velmi oceňuje jejich odvahu zkusit nový přístup sociální práce s rodinou, která je postavená na principu přebírání zodpovědnosti rodiny za svůj život a svá řešení.

BIBLIOGRAFIE

Bechyňová, V., Konvičková, M. (2011). *Sanace rodiny*. Praha: Portál.

Burford, G., Hudson, J. (2000). *Family Group Conference: New directions in community-centred child and family practice*. New York: Aldine de Gruyter.

Dunovská, K., Pavlíková, G., & Martínková, K. (2015). *Metodika rodinných konferencí*. Chrudim: Amalthea o.s.

Havnen Skaale, K.J. a Christiansen, Ø. (2014). *Knowledge Review on Family Group Conferencing, Experiences and Outcomes*. Regional Centre for Child and Youth Mental Health and Child Welfare (RKBU West), Uni Research Health.

Heino, T. (2009). *Family Group Conference from a Child Perspective*. Nordic Research Report. National Institute for Health and Welfare, Report 13/2009.

Hendl, J. (2016). *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál.

Hrdinová, A. (2010). *Na jedné lodi aneb jak uspořádat případovou konferenci v oblasti péče o ohrožené děti*. Praha: Rozum a cit o. s.

Matějček, Z. (1992). *Dítě a rodina v psychologickém poradenství*. Praha: SPN.

Matoušek, O. (1997). *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 2., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, Studijní texty (Sociologické nakladatelství).

Matoušek, O. (2001). *Základy sociální práce*. Praha: Portál.

Matoušek, O. (2003) *Slovník sociální práce*. Praha: Portál.

Matoušek, O., Pazlarová, H. (2010). *Hodnocení ohroženého dítěte a rodiny v kontextu plánování péče*. Praha: Portál.

Matoušek, O., Hana Pazlarová, H. (2014). *Podpora rodiny: manuál pro pomáhající profese*. Praha: Portál.

Miovský, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody psychologického výzkumu*. Praha: Grada.

Možný, I. (2006). *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), Studijní texty.

Nakonečný, M. (1999). *Sociální psychologie*. Praha: Academia.

Neumannová, J. (2011). *Výlet mezi Maory, za sociálními a zdravotními službami na Nový Zéland*. Sociální služby. 2011, roč. 13, č. 2, s. 28–30.

Pagée, R. van, Horst, H. van de, Joanknecht, (2014). *Rodinné konference. Příručka pro koordinátory rodinných konferencí*. Přel. S. Vertaalbureau. Praha: MPSV.

Petrusek, M., Maříková, H. & Alena Vodáková, A. (1996). *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum.

Zákony a vyhlášky

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů [online]. Přístup z internetu: URL: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp>

Metodické doporučení č.3, MPSV. (2019) Sb. Dostupné z https://www.mpsv.cz/files/clanky/7267/Metodicke_doporuceni_MPSV_c-3.pdf

Internetové zdroje:

Jirásek, A., Ženíšková, J., & Pavlíková, G. (2015). *Evaluační analýza pilotního projektu rodinných konferencí*. Praha: MPSV. Dostupné z: http://www.pravonadetstvi.cz/files/files/RK/EVALUACNI-ANALYZA_RK.pdf

Pavlíková, G., (2014). *Jak mohou sociální pracovníci podpořit rozvoj rodinných konferencí? Sociální novinky* [online]. Praha: Konfederace sociálních služeb, Dostupné z: <http://socialninovinky.cz/novinky-v-socialni-oblasti/503-jak-mohou-socialni-pracovnici-podporit-rozvoj-rodinnych-konferenci>

Pavlíková, G., Martínková, K., & Ženíšková, J., (2015a). *Metodika Rodinných konferencí*. Praha: MPSV. Dostupné z [http://www.pravonadetstvi.cz/files/files/RK/Metodika-RK\(1\).pdf](http://www.pravonadetstvi.cz/files/files/RK/Metodika-RK(1).pdf)

Pavlíková, G., Martínková, K., & Ženíšková, J., (2015b). *Pravidla a postupy odborné přípravy pracovníků OSPOD v oblasti rodinných konferencí*. Praha: MPSV. Dostupné z: http://www.pravonadetstvi.cz/files/files/RK/Metodika-RK_priprava-OSPOD.pdf

Pavlíková, G., Vitáčková, P. (2015). *Pravidla a postupy odborné přípravy koordinátorů rodinných konferencí*. Praha: MPSV. Dostupné z: http://www.pravonadetstvi.cz/files/files/RK/Metodika-RK_priprava-KOORDINATOR.pdf

Pavlíková, G., Zákora, C. (2015). *Pravidla a postupy odborné přípravy administrátorů rodinných konferencí*. Praha: MPSV. Dostupné z: http://www.pravonadetstvi.cz/files/files/RK/Metodika-RK_priprava-ADMINISTRATOR.pdf

Právo na dětství, *Národní kampaň „Právo na dětství“* [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR [cit. 2019-01-08]. Dostupné z: <http://www.pravonadetstvi.cz/ukoncene-projekty/systemova-podpora-procesu-transformace-systemu-pece-o-ohrozene-deti/aktivity-projektu/narodni-kampan-pravo-na-detstvi/>

Probační a mediační služba. *Na správnou cestu! II*. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/na-spravnou-cestu-ii/>

Evropská FGC síť, European family group conferencing network [online]. [cit. 2019-01-27]. Dostupné z: <http://www.fgcnetwork.eu/en/home/>

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Proces rodinných konferencí

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ČR – Česká republika

FGC síť – European family group conferencing network

IPOD – Individuální plán péče o dítě

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

RK – Rodinné konference

OSPOD – Orgán sociálně právní ochrany dětí

..

PŘÍLOHY

Rozhovor s respondentem A.

§1

Jak dlouho pracujete na OSPODu?

Na OSPOD 5 let, ale jako sociální pracovníce jsem 25 let.

Kolik rodinných konferencí jste realizovala?

Jednu.

Popište mi, prosím, jak jste se k této metodě rodinných konferencí dostala?

Prostřednictvím neziskové organizace, která ji tady pořádá. To byla (jméno organizace), nabízeli nám ji, a také nám ji sdělili principy a tak dál.

Měla jste nějaké školení v této metodě?

Ne.

Měla jste dost informací, když jste šla do té první konference?

Měla jsem prostřednictvím té pracovníce.

§2

Měla jste se v průběhu o koho opřít?

V průběhu té konference jako takové? Vlastně o tu pracovníci té neziskové organizace. Té facilitátorky, koordinátorky.

Co pro Vás bylo hlavním impulsem k rozhodnutí realizovat Vaši první konferenci?

Důvod bylo, kam umístit děti, které byly v ústavní péči. A zda by se, když rodiče nefungovali, jestli by se našlo v širší rodině, kterou jsem neměla šanci nějak poznat, někdo, kdo by třeba mohl. A dokázal se o ně postarat.

Proč jste využila vlastně právě tu?

Rodinnou konferenci, protože ta pracovnice neziskové organizace měla ten čas a prostor třeba objet tu širší rodinu v rámci celé České republiky, oni nebyli jenom tady, ale byli třeba v Mladé Boleslavy, další byli někde na Moravě, tak ona na to měla ten čas a prostor. Oslovila je a mohla je vlastně dát na jeden termín, čas a místo, kde by se všichni sešli. Takže to pro mě bylo takový přínosný.

§3

Jak se vyvíjel Váš vztah k této metodě? Od té doby, co jste se o tom třeba dozvěděla, až po teď, po současnost?

Ve své podstatě, s ohledem na to, že teda zrovna tahle konkrétní, rodinná konference mě nepřinesla jako žádný výsledek. Spíš mně to potvrdilo to, co jsem si celou dobu věděla a pracovala jsem s rodinou a nijak mě to neposunulo dál. Takže já, mě to vedlo po tom zpátky spíš k těm případovým konferencím, který mě přišly jako který dokážou, rychle na něco reagovat. Tohle mě přišlo takový jako příliš zdlouhavý a posunulo mě to dozadu, nikoliv dopředu.

Co pro Vás bylo nejtěžší v procesu té rodinné konference?

Co bylo pro mě nejtěžší? To se nedá říct nejtěžší, ale pro mě bylo to, že vy jste na začátku jakožto klíčový pracovník, sdělíte ten problém, který vnášíte na tu rodinu a potom odcházíte pryč, nejste teda přítomna vůbec toho dění a jak vůbec dospěli k těm závěrům, nemáte možnost teda absolutně žádného zásahu, ale ani vidění a já si myslím, že kdybych třeba i viděla, jak se posouvají, neposouvají třeba bych mohla to nějak pozitivně ovlivnit. To jsem nemohla. Byla jsem požádaná až na konci, kdy už teda měli daný nějaký plán. A k tomu jsem se teda mohla následně vyjádřit, ale bylo to pro mě už

obtížný, když jsem neviděla, jak k němu dospěli. Tak to pro mě bylo takový jako spíš nepříjemný než těžký.

§4

Takže nějak pustit tu rodinu nebo spíš, že byste tam viděla nějaký přínos? Nebo jako...spíš z čeho vyplývá to těžký?

To těžký? To těžký v tom, že oni měli už nějaký výsledek, který pro mě nebyl optimální a já jsem to tam teda jako by přednesla a neuměla jsem se vyjádřit jakoby konkrétně, když jsem nevěděla, jak k tomu dospěli. Takže pro mě bylo obtížný to potom, jak to říct, víc rozebrat a víc jim říct, hleďte a nešlo by ještě nějak jinak anebo, když jsem to řekla tak třeba, to už jsme probírali, ale já jsem nevěděla ale třeba jak, třeba by se našlo o trochu jiný řešení, jo, co pro mě tam bylo těžký, že ty lidi jsem tam třeba ani neznala a ten jeden tam třeba z členů rodiny, který byl bůh ví odkud, řekl já bych si ty děti vzal, neznala jsem to, nevěděla jsem nic, ale rodina se usnesla v tom, že to by šlo. Ale ten proces po tom soudu znamená tu osobu prošetřit rejstříkem trestů, vším a tam najednou bylo řešení a já jsem mohla říct, ale nevím, jestli to dopadne, protože Vás neznám. To bylo pro ně jakoby i hůř přijatelný a horší, nejtěžší bylo to, že potom se zpětně ta moje vize potvrdila, že ten člověk nebyl v pořádku. Jo. Takže to bylo pro mě těžký.

Takže jste nemohla hned potvrdit ten jejich výsledek...

Výsledek, na čem se ta rodina domluvila.

§5

Jaký je podle Vás největší přínos té rodinné konference?

Přínos, přínos pro mě bylo určitě to, že jsem poznala celou tu rodinu, že jsem viděla teďka, jak kdo, ke komu patří. Protože to byla romská rodina, tam je obtížný kolikrát zasíťovat kam, kdo, jak je. A viděla jsem je pospolu a viděla jsem je, jak dokážou či nedokážou v něčem spolupracovat. Takže tohle pro mě je jakoby přínosný. Jak komunikují, nekomunikují, co je posouvá, neposouvá, co je tam konfliktní. Takže tohle.

§6

Ještě kdybych měla jít hlouběji, jak se díváte na přítomnost dítěte na té konferenci?

Tady konkrétně jsem přítomnost dítěte měla, tam se jednalo o to, že tam byly děti umístěny v ústavní péči, ale i v náhradní rodinný péči, takže pěstounka tam dovezla dítě. Ale bylo maličký. Takže to nijak nereagovalo, tam to spíš vypadalo jako takový rautík a že se sešla rodina a všichni ho velice rádi viděli. Takže tam to vcelku jsem vnímala dobře. Kdyby bylo starší to dítě, to teda nevím. I když my jsme tam, vlastně já jsem tam měla, měla ty starší, ale oni tu rodinu znali. Takže pro ně to spíš bylo jako, když se sešli na narozeninách nebo něčem. Jo. Takže jak reagovali v rámci toho, když se vytvářel ten plán a oni tam defacto nenašly nikoho z rodiny, tyhle starší děti, kdo by si je vzal. To nevím. Tu zpětnou vazbu potom jsem od nich měla, spíš oni to brali, my jsme se sešli, byly tam chlebičky, bylo tam tohle. Ale nevnímali asi tolik, ale ono je to individuální, záleží na té rodině, jak dokážou ty děti jakoby přijmout, nepřijmout. Jak to s nimi tam zpracovávají. A hlavně úkolem to mělo být té koordinátorky.

Takže jste to nechala na té koordinátorce...

Takže já si představuji, že paní P (koordinátorka) tam nějakým způsobem s dětmi pracovala. Ale já to neměla možnost vidět. Ale byly v pohodě.

§7

Jaký vidíte úskalí ve využití rodinných konferencí v praxi OSPOD?

Úskalí? Že to z pravidla je o víkendech, protože oni nemají mnohdy čas, takže se to dává na víkendové časy. Pro nás to znamená mít víkendy, což každý chce mít svůj soukromý život. Takže to je hodně velký handicap, který mnoho tady kolegyň, vnímá jako negativní. Takže je nevolí i z toho dle důvodu. A další finance, zatím to bylo v rámci projektu, že to teda měla ta nezisková organizace někým financovaný, ale to znamená, ona de facto platí těm lidem jakoby pronájem nějakých prostor. Objíždí je po celé republice, takže já bych řekla ty finance. A jinak asi nic jiného.

Takže kdyby byly finance a OSPOD by to měl zařízený, že byste třeba si mohli měnit den ... což nelze na úřadě.

Tak ta nezisková organizace vychází vždycky potřebám té rodiny a velice, já jsem teda, co vím i od kolegyň ještě dalších tak, že to vždycky dávali na víkend. Že tam některý z členů rodiny, mnohdy polovina prostě mají práci a nechtějí to a zas to berou jako příležitost setkání rodiny, takže oni si tam i vezmou pivo, vezmou si třeba víno, fakt to mají takový jako na pohodu, jo. A tím že se sjedou třeba konkrétně u mě z Mladý Boleslavi, támhle z Moravy, vidí se jednou za rok, po letech, tak to dají na ten víkend nebo na pátek, no. Já jsem měla sobotu. Takže to pro mě bylo nepříjemný.

Co byste doporučila ostatním pracovníkům OSPOD, kteří se rozmyšlejí využít tuto metodu? Poprvé.

Co bych doporučila?

§8

Jako, aby se třeba odvážili nebo aby do toho šli?

Hm, tak já je neodrazuji. Tam asi záleží, tak jako poprvé, když, já nevím, já fakt tíhnu spíš k té případové konferenci, která mě jako fakticky to řešení najde mnohem rychleji, snadněji. Musí to být v rodině, která alespoň trošku funguje, je tam něco, možnost anebo je tam právě to, co já jsem použila, bylo, že já jsem tu širší rodinu neznala, tudíž jsem nevěděla, jestli pomoci mohou. Takže pokud neznají ty další členy, nemají tu možnost se s nimi setkat a už není co jinak řešit, není tam možnost něčeho, co my bychom mohli nabídnout před třeba tou ústavkou, tak to jde využít, využít všeho, co se dá. Ty přepadovky, když nevyjde přepadovka, tak tu rodinnou. Rodinnou konferenci já vnímám možná pozitivněji u té náhradky. U náhradní rodinné péče. Tam děvčata to vlastně dělají. A tam připojují i ty děti. A tam to vnímají teda líp než my v terénu.

A vy jste teda terénní?

Já jsem terénní sociální pracovnice. A nahoře máme ještě z náhradky.

§9

Takže máte ještě jiné případy než...

Ta náhradka víc zapojuje to dítě. A tam je kolikrát problém právě, že se tam střídají pěstouni, že to dítě se vrátí do ústavu. Ty pobyty vlastně, případně u rodičů nebo kontakty s rodiči, tam těch věcí je hodně a ty to řešej právě s tím dítětem a tam si myslím, že je to jako dobrý. To je snad lepší než případovka. U případovky to dítě je ve větší palbě nějaké kritiky, něčeho, musí mít vedle sebe někoho. Kdežto ta rodinná konference, tam taky musí být samozřejmě chráněný, protože pokud tam je nějaká patologie, tak je chráněný. Ale je chráněný líp. Tam mě to přijde jako přínos, u té náhradky.

Že záleží na konkrétním případě...

A ta rodinná konference dává vždycky tomu dítěti osobu, která ho chrání. Že to tam má.

Ještě jsem se chtěla zeptat, co byl pro Vás nejlepší zážitek z té rodinné konference? Když si vybavíte ten proces u té jedné? Co Vás překvapilo, že je na tom třeba něco jiného?

Překvapila mě ta soudržnost konkrétně té rodiny. I když je tam problém, že ty děti jsou, ale to je u toho jediného páru, že ty ostatní defacto fungují nějakým způsobem. Takový náhled na tu rodinu trošku jinak, než když přijedete a prostě řešíte jenom věci jako špatný. Protože tam jezdíme za tímto účelem, že oni se umějí sejít, umějí se pobavit, umějí hledat řešení, i když není ideální, ale že byli i ochotní přijet, že se na to nevykašlali. To asi pro mě. V té dané rodině zrovna mě to třeba, ne že úplně změnilo náhled, ale tak jako posunulo dál.

§10

Ještě něco, co byste chtěla říct k rodinným konferencím? Napadá Vás ještě něco?

K rodinným konferencím? No, asi ne, asi mě nic nenapadá s ohledem na to, že na to nemám tolik zkušeností. Jenom co, určitě je to nákladnější, je to pracnější na finance, na

čas než ta případovka. Ještě co, výsledkem potom je nějaký záznam, který teda dělá ten koordinátor té rodinné konference, ale pro mě osobně a zas to asi záleží na koordinátorovi. Ten zápis pro mě byl jako nedostatečný, tam byl jenom vlastně to, co bylo jako výsledek, nějaký plán, nějakých kroků, ale nebylo tam třeba zápis, jak se k nim došlo. To mě třeba jako chybělo. Neviděla jsem to.

Máte tam prostor na to se doptat nebo si to s nimi třeba projít? Jestli se tam cítíte v téhle roli?

Mohla bych se doptávat přímo těch členů, ale byla jsem tou koordinátorkou jakoby řízená k tomu, že je to proces rodiny a já jsem na tom začátku a na tom konci. Na tom konci mám právo říct k těm jednotlivým bodům plánu, že třeba nejsou řešitelné nebo obtížné a v čem anebo že nejsou vůbec. To je jediný, potom je to zase na nich, jestli se vrátí k diskusi a zase beze mě. Víím, že tam asi bych byla možná...

§11

A co byste potřebovala v téhle chvíli?

Třeba jenom pozorování za sklem. Já víím, že je to jako zásah do jejich integrity, ale pro mě to není jakoby to negativní, ale spíš že v tom tvoření je můžu rovnou ovlivnit v tom, že to třeba není řešitelné. Jo a ta paní P, ta koordinátorka, mi sdělovala, že ona je taky neovlivňuje, že jim to taky nechává. Ale potom tam není to právní vědomí, ten proces, jak to probíhá u soudu, jak to probíhá u nějakých úřadů, že to není takhle jednoduché, jak oni si to představují. A pracují na něčem, co třeba ve výsledku potom já řeknu, ale to není reálné. Anebo obtížné. Takže tohle mě tam třeba jako chybělo. Nevím, jak se tam vtěsnat, když člověk by je měl nechat při té tvorbě a opravdu je neovlivňovat přitom, tomu já rozumím. Ale i když na tom úvodu člověk má prostor jakoby říct ten důvod, proč jsem svolala rodinnou konferenci, co by mělo být k řešení, těžko můžu jakoby říkat předem něco, když nevím, co bude tématem nebo jak oni k tomu přistoupí. Těch informací je hrozně moc, co by na ně člověk vysypal a nejsou schopní to ani pobrat i s ohledem kolikrát na tu inteligenci, která tam je. To že děti se dostávají do ústavu zpravidla z rodin, které jsou sociálně a inteligenčně slabší. Takže to mi tam

chybí. Možná by to měl dělat ten koordinátor. Ten koordinátor by měl mít to, jednak vzdělání a měl by mít, když já tam nemůžu být, tak to získat ode mě, všechny informace a jim to teda nějak řídit.

Děkuji vám za rozhovor.

Rozhovor s respondentem B.

§1

Jak dlouho pracujete na OSPOD?

Na OSPOD pracuji osmým rokem.

A kolik rodinných konferencí jste realizovala?

Jenom jednu.

A popište prosím, jak jste se k této nové metodě rodinných konferencí dostala? A kde jste získala informace poprvé?

Myslím si, že ve škole asi ne. Asi v praxi, v průběhu praxe jsme se tady s tím dostávali do kontaktu, kolegyně se účastnily nebo se tady o tom hovořilo a vlastně organizace, spolupracující nezisková organizace, nám nabízela tuto možnost uspořádání těch rodinných konferencí. Tak jsem to zkusila.

Absolvovala jste nějaké školení?

Ne.

Měla jste dostatek informací i o té metodě, když jste do toho šla?

Měla jsem ty informace o té organizaci, která nám to pořádala. Na tu já jsem se obrátila a požádala vlastně o zprostředkování a uskutečnění té konference.

§2

Měla jste se v průběhu o koho opřít?

Facilitátorka byla velmi vstřícná, nakloněná. Ale byla jsem tam sama za sebe za ten OSPOD jako jedna bez nějaký podpory.

Co pro Vás bylo hlavním impulsem k rozhodnutí realizovat Vaší první konferenci?

Potřebovala jsem tu rodinu posunout dál a nebyly tam zapojeny v té rodině tehdy žádné jiné organizace, respektive jedna byla, ale skončila. Takže vlastně nebylo potřeba pořádat případovou konferenci, protože by se tam nesešli žádní odborníci. Takže jsme uspořádali tu rodinnou konferenci. A čekali jsme, co z toho vyjde.

Jak na ni vzpomínáte na tu první konferenci?

Dobře.

Co pro Vás bylo překvapující, když jste to zkoušela poprvé?

Líbilo se mi, jak ta rodina se opravdu vlastně začala zamýšlet nad tou situací, nad tím případem, že těm dětem chtěli pomoci, každý nabídnul nějakou možnost řešení. Nabídnul to, jak by se mohl vlastně podílet na péči o ty děti. A vyšlo nám z toho, vyšly z toho body do ipodu a body, vlastně úkoly pro ty rodiče, které měly ty rodiče plnit, ty úkoly. Otázkou pak je, jak se to dál vyvíjelo, ale z té konference nám vyšly úkoly a cíle, takže to bylo fajn.

§3

Splnila konference ten cíl?

Jo.

Jak se vyvíjel vztah k této metodě od začátku, než jste to zkusila, až po tu zkušenost?

To bylo velmi rychlé, takže se to nestihlo vyvíjet nijak. Prostě jsme se domluvili a během asi týdne nebo čtrnácti dnů byla uspořádána. A doteď myslím si, že je fajn, že je to dobrá metoda, šla bych to toho znova.

Změnilo se něco v průběhu Vaší praxe ve vztahu k rodinným konferencím? (To jste teď vlastně říkala.) Jaký je podle Vás ten největší přínos těch rodinných konferencí?

Že si pomůže nebo snaží se ta rodina pomoci sama bez toho, aby se tam zapojovali nebo jim zasahovalo jim z venku nějaké instituce do té rodiny, že se vlastně snaží všichni vymyslet to tak, aby to fungovalo v rámci té rodiny.

Jak vnímáte Vaši roli OSPOD v průběhu té rodinné konference? Jaká je Vaše role tam?

Myslím si, že hodně hodně důležitá. Protože vlastně na začátku já jsem těm členům rodiny musela oznámit nebo vysvětlit, proč jsme se sešli, proč ta situace v rodině je tam, kde je, jak se to vyvíjelo, jak se to bude pravděpodobně vyvíjet, různé varianty nastítnit, aby věděli, o čem vlastně mají přemýšlet. A pak jsem odešla na nějakou dobu. Na konec jsem se zase vrátila a oni mi tedy přednesli to, co si tam vypracovali, vymysleli. A domlouvali jsme se, co je pro OSPOD jako pro orgán sociálně právní ochrany dětí, přijatelné pro ty děti, aby mohly dál fungovat.

§4

Jaké vidíte úskalí ve využívání rodinných konferencí? Jestli Vás něco napadá?

No, trošku mě tam v tomhle tom konkrétním případě, vzhledem k tomu, že to pořádala nezisková organizace, která má jinak nastavený pracovní režim než my na úřadě, tak tam byl problém, protože ta pracovnice byla ochotná nebo schopná uspořádat to o víkendu, což mi na úřadě s tím máme problém. My bychom museli žádat o povolení a bylo by to složitější.

Co byste přesně potřebovala konkrétněji? Co by se mělo...

My nemůžeme, je pro nás problematické o víkendu tohle to, ta organizace nezisková to nakonec vzala na vědomí, takže jsme to uspořádali, byť teda pozdě odpoledne, ale ve všední den. Protože vlastně někteří členové té rodiny chodili do zaměstnání, tak pro ně bylo vhodné, aby se to uskutečnilo třeba po čtvrté hodině, aby si nemuseli brát volno v práci nebo dovolenou kvůli tomu, že by se třeba neúčastnili. Pak nevím, úskalí, jak to bude do budoucna financováno, protože vzhledem k tomu, že tohle to pořádala nezisková organizace, vlastně ty finance všechny šly za nimi – pronájem prostor.

Takže to bylo zdarma pro Vás?

Pro nás to bylo zdarma. V tu chvíli, když by to byla rodinná konference, která by byla uspořádána tady u nás na OSPOD, tak samozřejmě ty prostory my tady máme,

facilitátora bychom si zajistili asi, ale nevíme jak do budoucna, jak by se to hodně rozšířilo a jak hodně dobře to tu bude financováno.

§5

A v současné době Vám to hradí...

Zpravidla, když ty rodinné konference pořádáme, tak se stále obracíme na tuhle organizaci, která nám to svolává a s nimi spolupracujeme.

Co byste doporučila ostatním pracovníkům OSPOD, kteří se rozmyšlejí využít tuto metodu poprvé?

Aby se nebáli, aby to zkusili.

A co bylo pro Vás tím impulsem? Co Vás podpořilo, abyste do toho šla?

Pomocť těm děťem, snažit se vyřešit tu situaci prostřednictvím té rodiny, že jsem předpokládala nebo doufala, že se někdo najde v té rodině, kdo by se o ty děti mohl starat. A určitě bych jim doporučila, aby se toho nebáli, aby do toho šli. Samozřejmě musí se připravit, promyslet si, co tam budou říkat.

Čeho konkrétně aby se nebáli? Co Vás napadá?

Toho, že je tam jedna ta pracovnice proti patnácti členům rodiny. Třeba. Samozřejmě ta rodina má nějaký názor, my jsme pro ně úřad, my v tomhle konkrétním případě třeba jsme děti odebrali z té rodiny. Takže my jsme byli ti špatní, kteří jim sebrali děti a oni je chtěli zpátky a teď my jsme je nebyli ochotni vydat, vrátit do rodiny za současných podmínek a bylo potřeba nastavit nějaké úkoly, které bude ta rodina plnit, aby se osvědčili, aby ty děti se vrátily do bezpečného prostředí. Takže já jsem tam byla jedna proti patnácti nebo kolika členům rodiny, takže možná nějaká obava z toho, že jsem tam, jak na pranýři. Takže tohle. No a nebát se toho.

§6

Když už jste do toho šla, ten strach tam byl pořád?

Pak to opadlo. Já si myslím, že jsem to tak nějak dobře ustála. Vysvětlila. Že i ta zpětná vazba pak od těch členů rodiny i od té paní facilitátorky byla dobrá.

Co byl pro Vás nejhezčí zážitek nebo nejlepší v průběhu té rodinné konference?

Že ty děti se asi viděly ne úplně s těma rodičema, protože na ty úplně ty děti nereagovaly, jak bych čekala, ale s ostatními bratrance i s ostatními členy té rodiny, babičkami, že prostě se vlastně měli oslavu, oni to pojmul jako narozeninovou oslavu a že se všichni sešli a do té doby si myslím, že ta rodina nikdy takhle dohromady nebyla a ty děti kvůli kterým se ta rodinná konference pořádala, si to užívaly, i protože viděly, že ta rodina se sešla kvůli nim a chtějí jim pomoci. Takže ty děti byly hrozně spokojený. To bylo jako fajn.

Je ještě něco, co byste chtěla říci k tématu rodinných konferencí?

Ne, asi ne.

Děkuji vám za rozhovor

Rozhovor s respondentem C.

§1

Jak dlouho pracujete na OSPOD?

5 let.

A kolik rodinných konferencí jste realizovala?

Já jsem dělala jenom jednu.

Takže máte zkušenost?

Jo, zkušenost mám. A já jsem na náhradní rodinný péči, takže tam se tolik nevyužívají. Takže ještě z doby, kdy jsem dělala na terénu, takže ta jedna.

Popište mi prosím, jak jste se k této nové metodě rodinných konferencí dostala? Od koho jste se to dozvěděla...

Byla to nabídka (neziskové organizace), což je organizace, která působí tady v kraji, máme ji tady v parku, v dosahu, takže od nich.

§2

A měla jste nějaké školení nebo kde jste získávala informace nebo jakou podporu jste využívala?

Podporu té dané pracovnice, která to celé zaštiťovala, organizovala, takže s ní jsme se domlouvali, jaký bude postup.

A měla jste dostatek informací?

Myslím si, že to, co bylo potřeba, se k nám určitě dostalo.

A co pro Vás bylo prvním impulsem realizovat tu první konferenci?

Bylo to vlastně možná trošku neúčelnost případové konference, kdy jsme poznali, že ta rodinná konference bude pro ten daný případ lepší, že to rozhodnutí nebude ta rodina vnímat tak, že my OSPOD to nařizujeme, ale že si k tomu dojdou sami. A vlastně tam to byla širší rodina, takže se to tam krásně dalo využít.

§3

Co byl pro Vás překvapivý zážitek? Měla jste tam nějaký aha moment jako „Je to nová metoda...“, jestli Vás něco zaujalo na té metodě?

Zaujal mě asi přístup jakoby té rodiny, protože vlastně do toho šli všichni poměrně pozitivně, angažovaně. Ve finále se tam, i byť přes nějaké neshody, domluvili a fakt jakoby zapojení té širší rodiny a to, že si vlastně k tomu došli sami i takové to jejich překvapení „Aha, teď my jsme si to jako naplánovali a vlastně asi to bude fungovat, protože my jsme se na tom domluvili úplně bez zásahu zvenčí...“ Samozřejmě tam pak je, že jako OSPOD jsme to trošku zkoukli, jestli tam je všechno, co potřebujeme pro to dítě, ale fakt si myslím, že jako dobrý.

§4

A kdybyste měla vyjádřit to dobrý, co je nej na té konferenci?

Když si to vezmu teď zpětně, že to fungovalo. Že vlastně na té případovce se navolí plán, byť s tím všichni souhlasej, tak ale furt to mají, je to na úřadě, je to oficiální a jakoby nám to někdo přikazuje. Tady to bylo jakoby mimo Chrudim, v místě, kde oni jsou zvyklí, kde jich nejvíc žije a využili jsme prostory dětského centra. Oni se tam přinesli svoje kafe, svoje buchtu, tam i ta prababička říkala: „Tak jsme se sešli jako rodina.“ Je to vlastně i jako super příležitost, protože se takhle moc nescházej. Takže možná si tam, úplně nevím ten průběh, protože u toho jsme my nebyli, jestli si tam třeba vyříkávali i něco z minulosti, že i pak po konci bylo jakoby cítit, že vlastně k sobě to mají vzájemně jinak než, když tam přišli.

Takže změna a v čem přímo?

Možná nějaký rodinný vztahy, že tam ne úplně mezi všema to fungovalo, tam třeba si nějaký křivdy vyříkali. Ale to nevím, jak to probíhalo, ale prostě strašně pozitivně to na mě působilo.

§5

Jak se vyvíjel Váš vztah k této metodě, jestli byste mohla říct nějaký vývoj od toho prvního momentu, co jste se dozvěděla o rodinné konferenci?

Nejdřív jsem si říkala tak dobře, děláme případovky, je to trošku něco jiného, bude, nebude to fungovat. Někdy máme pocit, že jako OSPOD asi bychom my měli malinko jim říct, jak by to mělo být nebo co my tam jakoby potřebujeme, aby se zlepšilo. Jsem si říkala, bude to fungovat, teď oni tam nemusejí vidět ty chyby, které tam vidíme my. Ale vlastně ten začátek byl, že já jsem tam řekla, proč jsme tuhle metodu zvolili, proč jsme si je tam všechny pozvali, co potřebujeme, aby pořešili a na co se mají zaměřit. Takže to vlastně krásně obsáhlo i to, co jsme potřebovali.

§6

A jaká je Vaše role, kdybyste měla popsat roli OSPOD v procesu té rodinné konference? Co je Vaším hlavním úkolem v tom procesu?

Na začátku zhodnotit tu situaci, jaká byla a jaká je aktuálně, co je teda potřeba řešit. Pak si to ta rodina vlastně pořeší, jako kdyby ten individuální plán dá se říct, že ten plán si sestaví sami a pak my do toho znovu vstoupíme, zkoukneme, co teda tam mají za kroky, cíle. Jestli to je vůbec pro ně reálný. Jestli ty lhůty, který si dávají, jestli nejsou moc šibeniční a třeba říct: „Hledte, tak dejte si na to o něco dýl. Nebo tohle zas by bylo potřeba splnit rychleji.“ Takže spíš pak nějak malinko kontrola.

A jaké vidíte úskalí ve využívání rodinných konferencí v praxi OSPOD? Úskalí v tom, aby se třeba konaly častěji, aby se využívaly víc...

Jediný, na co jsme my jako narazili, že to bylo v sobotu a vypořádat se s tím jakoby pracovník, si myslím, že je v pohodě, trošku jako se zaměstnavatelem, že je to výjezd, vlastně já jsem jela do Ústí nad Orlicí, což je poměrně daleko, teď jako služební auto

vlastně v sobotu pořešit. Takže jsem jela soukromým, pak se to bude vyúčtovávat, ale ta sobota. Ale nesetkala jsem se s tím, že by cokoliv mně říkali v rámci těch sobot, že by nám někdo řekl, že ne v sobotu nepojedete.

§7

A napadá Vás něco, co by Vám pomohlo? Kdyby se něco změnilo abyste to mohla víc využívat...

Tyhle organizační, to se vždycky nějak jako by bych řekla pořeší, to není na čem by se to zaseklo a řekli jsme si, nebude to, protože je to v sobotu. Takže vždycky se to dá nějak zařídit a zase to není každý týden, abychom je dělali, že by to měl být problém.

Co byste doporučila ostatním pracovníkům OSPOD, kteří se rozmyšlejí využít tuto metodu poprvé?

Co bych jim doporučila? Ať to určitě využijí, protože to ten smysl má anebo alespoň v tom mém případě jsem si říkala, že jako jo, super. Zafungovalo to a myslím si, že i pro tu rodinu to přínos jako mělo. Že i na tu případovku vlastně je to pro všechny ty, kteří žijí mimo Chrudim, přijet do Chrudimi, je to pro ně náročný, že je jednodušší, když ten jeden pracovník jede pryč, než když patnáct lidí má jet do Chrudimi a že to jsou jakoby ty neutrální prostory, není to úplně na půdě toho úřadu a fakt ta rodina si k tomu dojde sama. Takže to si myslím, že je fakt jako... a tím bych řekla, že to má být směřováno, ne abychom my úkolovali tu rodinu, budete dělat tohle, tohle, tohle. Ale aby si oni sami řekli, tohle by asi bylo fajn, kdybychom udělali a možná to tomu dítěti jako pomůže.

§8

Co Vás mile překvapilo v průběhu rodinné konference?

Mile, určitě já jsem byla nadšená z přístupu vlastně té pracovnice, koordinátorky, která to organizovala. I vlastně tak jak všechny ty členy rodiny objela, osobně jim všechno vysvětlovala i případně se doptávala na širší rodinu, já jsem jí dávala kontakty jakoby

úplně dá se říct na tu nejbližší, s kterou jsme byli v kontaktu, že se tam podařilo další členy zaangažovat. To jsem byla překvapená, kolik se jí podařilo těch lidí tam dostat.

A je ještě něco, co Vás napadá k využití rodinných konferencí?

Asi mě nic dalšího nenapadá.

Děkuji vám za rozhovor.

Rozhovor s respondentem D.

§1

Dobrý den, já bych se chtěla zeptat, jak dlouho pracujete na OSPOD?

Dvacet sedm let.

Hm... Dvacet sedm let...

Popište mi prosím, jak jste se k nové metodě rodinným konferencím dostala? Kde jste se poprvé o této metodě poprvé dozvěděla?

Poprvé jsem se o této metodě dozvěděla, když se mi dostal do ruky letáček RK centra a že si myslím, že RK centrum, pracovnice paní (jméno pracovnice) se kterou já nejvíc komunikuji, nějakým způsobem nabízeli OSPOD. Mě se to líbilo tenhle ten přístup k práci s rodinou, jsem se toho jako by chytila a začala jsem s ní, nejenom, že budeme realizovat, jako OSPOD rodinné konference, ale taková to jako vzdělání v této oblasti, protože nikdo pořádně nevěděl, co si pod tím má představit. My děláme případovky, ale ty rodinný moc ne.

§2

Takže to byl osobní kontakt s vedoucí RK Centra?

Ano, osobní kontakt s (jméno pracovnice), kdy jsem s ní vyjednávala, aby nás tady navštívila na pracovišti, takže ona přijela s kolegyní a v podstatě tady pro holky, co jsou tady na OSPOD a pro mě taky udělala takovou jako seznámení, co to je, jaký je postup, jak můžeme klienty namotivovat.

takže úvodní schůzka...

Úvodní schůzka s tím, že nabídla akreditovaný vzdělávání, jako OSPOD to musíte mít akreditovaný naším ministerstvem práce a sociálních věcí a oni ho mají z nějakého projektu zadarmo. Takže já jsem se toho chopila a zrealizovala jsem tady pro celý OSPOD a pro další zájemce. Tady máme centrum prevence (název) a máme tady i

školy, které já v této oblasti nějak vedu, jako manažerka prevence tady, protože já nejsem jenom vedoucí toho ospodu, ale jako manažer prevence kriminality. Takže jsem zrealizovala takový osmihodinový vzdělávání, kde prošly všechny ospoďačky, prošli zaměstnanci sociální rehabilitace (název organizace).

§3

Takže vy jste vzdělávala?

Ne. RK centrum vzdělávalo, já jsem nevzdělávala.

Přijeli k vám?

Já jsem to organizačně zajistila. Ano přijeli k nám dvě kolegyně z RK centra proškolily všechna zájemce osm hodin, ale protože ty učitelé, zas tam těch účastníků z těch škol bylo míň, s tím že říkali, že je to na ně strašně dlouhý čas, že prostě oni nejsou schopni se osm hodin uvolnit z práce a jestli by to šlo nějakou zkrácenou formou. Takže já jsem se s paní P domluvila a vymysleli jsme takový model zkrácené verze, čtyřhodinový, který už tady proběhlo, rok nazpět. Nebo dva roky to možná už bylo, ono to letí dost. A teďka máme začátkem srpna před školním rokem proběhnout další dva semináře, tady přímo v místě, čtyřhodinový pro dvě školy a budou, já to organizačně zajišťuji, ale bude se to dít v těch školách a bude tam vždycky ten učitelský sbor a budou se vzdělávat v tomto přístupu a zase to povede paní p.

Co pro vás bylo hlavním impulsem realizovat vaší první konferenci?

Já jsem sama nerealizovala, ale kolegyně realizovali.

§4

Co je pro vás hlavním impulsem?

Vždycky, když tady máme nějakou rodinu, novou rodinu, protože je vždycky, že je lepší preventivně jako dopředu. Takže když se tady objeví nějaká rodina a objeví se nějaký problém anebo už se řeší nějaký problém. Máme na základě takových našich setkání,

které tady má ten náš tým, kdy na rodinu koukáme z pohledu právě těch návazných služeb, A jednou z nich je právě zrealizování té rodinné konference, kromě sanace a dalších, Péče o duševní zdraví, služby, co tady máme v lokalitě. Vždycky na to koukáme z pohledu návazných služeb, Co by tam bylo dobrý té rodině zprostředkovat, doporučit? A tak dále... Vždycky tu rodinu vyhodnocujeme, jako ten náš celý tým. A jedním členem je RK centrum.

Jak se vyvíjel váš vztah k této metodě?

Vyvíjel se mi velmi pozitivně Já to беру tak, já té metodě věřím, snažím se to tady v rámci těch metodik, jak pro OSPOD a pro ty školy nějakým způsobem zapracovávat a v podstatě ten přístup se mi líbí natolik, že s kolegyněmi zakládáme spolek, který bude za účelem šíření realizování. Ty kolegyně, se kterými to zakládám jsou koordinátorky rodinných konferencí, ty mají výcvik, já metodiku. Zakládáme spolek, už máme stanovy a nějaký takový věci, ale je to za účelem šíření právě myšlenky rodinných konferencí. Vycházíme z toho, že člověk ne vždycky tu pomoc...mě se to líbí.

§5

Mohla byste popsat, co je takový ten největší přínos rodinné konference?

Víte jako určitě zmobilizování té širší rodiny, odstranění třeba nějakých zábran, nějakých bariér, třeba člověk vidí, že se u ségry něco v rodině děje, ale je mu to blbý tam jít a říct, hele vidíme že máš problémy, chceš s něčím pomoci? Cpát se do toho jako jo, lézt jí jako do soukromí a ona si nechce jako říct o to. tohle to mě, když do toho vstoupí, takovým tím šetrným způsobem koordinátor. Tak vím, jak uměj komunikovat, jim to jako šikovně zprostředkují a že nakonec se mohou v té rodině na někoho obrátit, že možná mají víc zdrojů v té rodině, než si vůbec mysleli jo. Třeba si jenom mysleli, že o ně nikdo nemá zájem a nechá je v těch problémech, ale ono to tak není. Já si myslím, že ono to tak je důležitý, že rodina je rodina. Vždycky by měla nejdřív ta rodina zafungovat a pak teprve nějaký odborníci. A taky si myslím, že ti lidi, když to dobře pochopí, bylo jim to vysvětleno, takže vítají, že tam není nějaký cizí prvek, že tam nevstupuje nějaký sanační pracovník, který jim říká, jak by to mělo být. Každá rodina má

svoji kulturu, náskou svoji historii a vlastně to řešení vychází jako z toho že jo. Každý to máme nějak jinak, co máme my, sousedi mají jinak, my si můžeme říkat, že my to máme lepší a oni to mají blbí a obráceně že jo.

§6

Pochopila jsem dobře, že vy propagujete RK jako prvotní kontakt s rodinou?

Já si myslím, že když se objeví nějaký problém, první, co by se mělo se kouknout, jestli tam není nějaká širší rodina, oni to můžou být i přátelé nebo spřízněný sousedi, se kterými se můžou mít kamarádsky nastavené. První, co by se člověk měl podívat, jestli tam není prostor na rodinou konferenci a pak podle mě teprve volit nějaký návazný služby, když je to rodina, když tam je už nějaký průšvih velký, třeba už tam je středisko výchovný péče, nebo já nevím. Ale takovýto, co já tady teď řeším, že tatínek má dvě děti, maminka nefunguje a chlapec je těžce onkologicky nemocný a on v tom zůstal sám a tam taky jsem zprostředkovávala kontakt (jméno), aby tam proběhla rodinná konference, protože on potřebuje zmobilizovat celou tu rodinu a je to takovýto to téma dost těžký. Nikdo se nechce prát hele zvládáš to, jak na tom seš, je to fakt těžký téma a ta prognóza u toho chlapce je taková dost špatná a potom, co by se dělo, kdyby to fakt nedopadlo úplně dobře, těžko říct, jak to dopadne, aby dostal i od širší rodiny, aby lidi ztratili ty zábrany. Je to jejich všech problém. To mě přijde nejdřív se na to podívat z pohledu, jestli tam nejsou ty zdroje té rodiny. Opravdu jako zmobilizovat ty přirozený zdroje rodiny, aby začaly fungovat a začaly to řešit. Takový to jako se všichni kdysi před několika desítkami let sedli do jedné místnosti a řešili to, pohádali se, řekli si všechno, ale vyřešili to. Dneska jsou lidi rozdělení, a tak zvláště.

§7

Jaké vidíte úskalí ve využívání rodinných konferencí?

Já to mám v rovině metodiky a šíření myšlenky tohoto přístupu, tak ty rizika úplně nevidím. Jediný riziko, na které já jsem narazila, že ne že by bylo riziko realizace té rodinné konference, ale riziko je v tom, že ty jiní aktéři té sítě to nechtějí brát vážně.

Jako školy to úplně nedokážou pochopit a nedokážou to brát jako nástroj podpory v té rodině.

V čem myslíte, že je ten problém?

Myslím si, že je to tady krátce na tom českém trhu, když to takhle nazvu, je to tady ještě krátkou dobu.

Co je potřeba udělat, aby to bylo...

Víc šířit. Já o to mluvím, já budu trošku střílet do vlastních řad. Já jsem to psala i do vyjádření RK centru a říkám to. Já jsem třeba viděla v televizi reklamu. Byla jsem z toho až rozladěná, protože tam dobře ustrojená perfektně učesaná s mejkapem rodina, jak řeší tu rodinou situaci v rámci rodinné konference. Tohle to prostě není náš klient. To není nechci používat slovo typický klient, to je zavádějící, ale to fakt není náš klient. A to sem si říkala, když na to bude koukat náš klient, ňáká naše matka, tak si řekne, ale to není pro mě, takoví to, že ti lidi byli hezký, tak hezky upravení, svetříčky s těma knoflíčkům měli na sobě, to mě teda jako vadilo, to jsem si říkala, že není úplně nejlepší šíření?

§8

Jak by se to dalo šířit?

Určitě jiný typ reklamy, aby to fakt byli lidi, kteří jsou unavení životem, který nemají čas se ani upravit, oblíknout, bez mejkapu s šedivýma odrostama. Jsou pro ně důležitý jiný věci. Aby tam byli anonymně třeba ňáký ty řešení, co se podařilo, kam se o posunulo, jak to dítě najednou dostalo, co potřebovalo v rámci širší rodiny. Jak ta rodina prostě zafungovala a šířit to, mluvit o tom. Jako to dělám já. Já o tom mluvím, každému to vnucuji. Každému to vysvětluji, ale to si myslím, že je jako jediná cesta, aby se to dostalo do povědomí těch lidí. Šířit, mluvit o tom. Jako na konferenci, jako byla v těch Pardubicích k téhle metodě. Byli tam i konkrétní kazuistiky, takže se tam o tom mluvilo. Bylo tam spousta lidí a bylo na nich i vidět, že měli zájem, že poslouchali, nebylo to, že by lidi odcházeli předčasně i o těch přestávkách tam probíhala velká

diskuse. Vždyť mě tam oslovilo tolik lidí o těch přestávkách a ptalo se mě na nějaké věci, a to mě přijde důležité. Já tomu věřím, že se to tímhle způsobem nějak zakotví a ukoření.

Co byste doporučila ostatním pracovníkům OSPOD, kteří se rozmýšlejí využít tuto metodu poprvé?

Vzdělávat se v tom. Vzdělávat se. Zkontaktovat RK centrum. Udělat nějaký vzdělávací seminář pro ospodáky. Já rozumím tomu, když se člověk o to nezajímá, sám si jenom něco načte a je to něco jiného než ten prožitek těch lidí, kteří mají prožitek z té realizace. To není jako když o něčem mluvíte a nevíte o čem. Jedině tohle to udělat semináře. Když ne osmihodinový, tak ten čtyřhodinový, ať si člověk o tom..., a zajímat se o to a změnu myšlení.

§9

Jak si představujete změnu myšlení? V čem to tkví změna myšlení?

Jakoby nevím, jestli to dokážu dobře popsat. Já vím, že jsou ospody od ospodu jsou různé přístupy. My tady spíš upřednostňujeme, co já se snažím tady do kolegyň cpát, samozřejmě, že je ospod část kontroly, ale ještě je tam ta část, kdy je tam ta podpora, prostě nějaký naladění na toho klienta, a ne jenom to, že mi tady děláme vyhodnocení, teď trochu střílím do našich řad, ale ty iPody prostě dělat, aniž by toho člověka viděl. Když budu zdatná ve sloho tak vám tady vystřihnu takový vyhodnocení IPOD, že toho klienta nemusím ani vidět, třeba pro kontrolní orgány Já jsem starej ospodák a celý život dělám na ospodu. Myslím si, že osobnost sociálního pracovníka je nejlepší nástroj sociální práce. Myslím si, že ten sociální pracovník by měl být s těma lidmi, a ne u toho papíru.

Chtěla byste ještě něco říct k tématu rodinných konferencí?

Asi jsem všechno řekla. (smích)

Děkuji vám za rozhovor.

Rozhovor s respondentem E

§1

Já bych se vás nejdřív chtěla zeptat, jak dlouho pracujete na OSPOD?

Jedenáctý rok.

Kolik rodinných konferencí jste absolvovala, nebo realizovala?

Jelikož je to poměrně nová záležitost, tak máme rozjednanou druhou. Jedna nedopadla.

Popište prosím, jak jste se k této metodě rodinných konferencí dostala? Kde jste se o ní dozvěděla?

Naše vedoucí je poměrně inovativní, takže jakoby sbírá poznatky i z okolí, takže kdo co, kde, jakou službu nabízí. Takže ona nám to zprostředkovala. Měli jsme setkání v centru prevence támhle, tady v místě. vždycky když je něco nového, tak se nám to snaží představit, pozvala koordinátory, co to mají na starosti.

§2

Měla jste dost informací?

Myslím si, že jo. Že to bylo takový poměrně dlouhý setkání, kde nám říkali jakoby opravdu každý detail. Jak to funguje. Takže si myslím že jo. Jo.

Co pro vás bylo hlavním impulsem k rozhodnutí realizovat vaši první konferenci?

No. ono, když na ospodu selžou, nebo nejsou naplněny takový ty základní možnosti který máme, to znamená: případový konference, odkázání lidí na odborný pracoviště, za účelem nějaký v uvozovkách terapie, nebo prostě práce v tom vztahu tak vylučovací metodou člověk dochází k tomu, že dobře zkusíme ještě rodinnou konferenci. Ne úplně na všechno se to hodí. Nebo mě se to úplně na všechno nehodilo, ale v tomhle konkrétním případě. V tady tom konkrétním případě to je.

Na co se vám to hodí?

Tady ta poslední byla o tom, jak by se měla rodina podílet, a snažit se semknout se v péči o postižené dítě. Rodina otce, rodina matky, tam to hodně skřípalo, byly tam hodně partnerský problémy, spory, ale nedařilo se to tam tak nějak nastavit. Potřebovali jsme je dostat na jedno místo, takže ideální řešení, takže tady ta jedna už proběhla.

§3

Co pro vás bylo nejtěžší u této první konference?

Možná takovýto první namotivování lidí, aby tuhle tu možnost využili, protože pak už ten koordinátor ty lidi zpracuje sám. Ale já to musím nějak připravit. Já jim musím vysvětlit, co je rodinná konference, co od toho lze očekávat, jaký v tom vidím třeba já přínosy a zkusit to jakoby (smích) lehce zmanipulovat, aby k tomu dali ten souhlas, abych mohla dát kontakt tomu koordinátorovi rodinných konferencí. Takže možná, je to to nejtěžší, protože některý lidi jsou jakoby trošku, jako hodně se drží při zemi, nechtějí využívat nějaký služby moc, nechtějí sdílet své problémy, takže to mě přijde takový nejtěžší, pak už to jakoby jede všechno.

Jak se vám to podařilo? O co jste se opřela v tom těžkém momentu?

No, upozornila jsem na to, že už takhle spolu pracujeme už nějakou dobu stále bez výsledků a že je prostě potřeba nějakou novou, nový přístup zkusit. Že by to bylo dobrý. Možná jsem tak dlouho hučela, že aspoň kývli k tomu, no tak dobře zkusíme si dát alespoň první schůzku s koordinátorem. Víc nevíme, uvidíme, kam se to dostaneme, dobře, ale souhlasíme s tou první schůzkou.

A co vás oslovilo na té rodinné konferenci nejvíc v tom procesu?

Tak nějak mi to přišlo, že to fakt funguje i v takových situacích, kdy jsem tomu nedávala moc šanci, protože tam jsou ještě jiný limity v těch rodinách.

§4

V čem to funguje?

Ty rodiče a ty členové další rodiny přišli nakonec s nákým plánem. Ono to je prakticky jedno s jakým plánem. Já prakticky jenom posoudím, jestli to má pozitivní vliv na dítě, nebo nemá, když to není ke škodě, tak já prakticky, když se ta rodina na tom dohodne, já s tím nemám problém. Prostě já jsem ráda za to, že dospěli k náký dohodě. To mi přišlo fakt dobrý, že nakonec ta náká dohoda byla. Teď měla být návazná po dvou měsících, abychom zhodnotili, co se podařilo, co se nepodařilo. Tuhle sobotu měla být, ale nepodařilo se doladit termín s maminkou. Pokusíme se doladit termín s maminkou a přesunout to na červenec někdy. Takže ještě nevím nějaký to zhodnocení spolupráce těch dvou rodin. Ale zatím tak nějak došli k nějakému závěru.

§5

Jak se vyvíjí váš vztah k té metodě od té první, až po tu dobu, co se to na vašem ospanu realizuje?

Jasně. Vývoj je takový, když jsme se s tím seznamovali, to bylo jééé, to bylo super, taková ta teorie, jak je to podaný. Tak to jsem si říkala, to je fakt dobrý takhle pracovat s rodinou. Pak sem si začala promítat, který rodiny by to mohli být, některý jsem vyloučila, protože tam je třeba dlouhodobý konflikt, třeba desetiletý, tam jsou jiný priority jo, než úplně je stmelovat. Pak jsem dlouho žádnou rodinu neměla, pak jsem na tenhle ten přístup pozapomněla, nebo nic se nevyhrotilo tak, že by se mě to to...až teď a takže já bych řekla, že začínáme ho hodně zařazovat do té naší práce.

Jaký je podle vás ten největší přínos téhle metody?

Že dostaneme ty lidi na jedno místo, což je hrozně důležitý, a nejenom otec, matka, ale i babička, teta a další prostě známý, který té rodině můžou něco říct a můžeme toho na jeden záťah vymyslet víc věcí. Tam se pokrýt, nebo širší problematika tý rodinný, ať už to jsou finance, ať je to doprovázení dětí někam, na to na jednom místě. Což je supr. V jeden časový interval. Dvě tři hodiny a je vymalováno. (smích)

§6

Jak vnímáte vaši roli OSPOD na rodinný konferenci?

Já tam spíš jsem tak jako ten, že jsem ten první zadavatel. Nebo takový ten bylo by dobrý tady udělat rodinnou konferenci. Potom je fáze toho, že se upozadím. Já chci, aby ta rodina si šla za tím sama, aby ta rodina dostala tu nabídku přímo z RK centra anebo od nákejš jiných, kteří dělají rodinné konference. Pak já tu rodinu nechám pracovat, vůbec se jim do toho nemontuji a pak chci jenom výsledek. Protože mě jakoby ty zásahy, abych ještě korigovala, jakým směrem ta rodina má jít, jaké cíle si má stanovit na té rodinný konferenci. Já to čistě nechávám na nic a pak jenom zhodnotím, jestli jo, je to pro to dítě by mohlo být dobrý, anebo jestli jsou úplně mimo a spíš by mu uškodili.

Myslíte zhodnocení plánu?

Ano, úplně zhodnocení plánu, úplně až na konci potom.

Jaký vidíte úskalí ve využívání rodinných konferencí?

§7

Co je nejtěžší pro vás pro OSPOD?

Říkám si, když už nedopadne ani tady ta metoda, práce s tou rodinou, tak co budeme využívat potom? Třeba u tady u téhle konkrétní rodiny, pokud by se to nepodařilo, tak já nevím, co bych tam konkrétně. Jo. Ono to dítě není jakoby ohrožený, není vyhodnocený v tom paragrafu šest, já nevím, jestli to znáte.

Jo. Hm... znám.

Ale stejně je ohrožený tím rodičovským konfliktem a tím že vy jste v té rodině ten materiál se kterým se dá pracovat, že já ze své pozice nemůžu nic udělat, protože ho nemám v šestce. Je to taková moje dobrovolná práce na rovině toho, že možná, že krajský úřad řekne, no ale s tímhle dítětem vůbec nepracujte. Co tam chcete jakoby? Ale já mám pocit, že to dítě ohrožený je, ale nemám to, jak zdůvodnit do té šestky. Jo. Takže pak už nebudu mít co, do té rodiny nabídnout. Protože rodinná nebo párová terapie probíhá, nějaký návazný služby, peníze pro tu rodinu, zase nějaký nadace a tyhle ty

všechny věci, to se tam už nějak podařilo. Největší problém je v tom rodičovským konfliktu a největší problém, že se nedokážou sejít kolem potřeb toho dítěte a já o jiným přístupu, metodě moc nevím.

§8

Myslím teď úskalí v té realizaci, v procesu rodinné konference z vašeho pohledu. Co pro ospod je takový to úskalí té metody, aby se víc nabízela, realizovala?

Hm. Já takhle úplně jsem se s ničím takovým nesetkala, jediný si říkám až dojdou peníze, samozřejmě nebude mít kdo dělat rodinný konference a přijde o tuhle tu službu. Jo. Protože všechno je financovaný z nákejch grantů, dotací a já nevím z čeho všeho. Takže možná asi ty peníze a chvilku mělo RK centrum naplněnou kapacitu. V jednu dobu, že jsme řešili, že jsme měli zrovna dvě najednou a oni říkali no je to takový jako...uvidíme, zkusíme to, ale pak se to podařilo. Ta jedna odpadla, protože tam se to nepodařilo začít, takže asi spíš tohle to.

Co byste doporučila ostatním pracovníkům OSPOD, kteří se rozmyšlejí využít metodu poprvé?

No. Nejdřív si o tom hodně věcí zjistit, klidně začít tak jako mi, že se seznámíme na nějakým místě, že přijedou přímo realizátoři, koordinátoři, prostě vedoucí RK centra.

Myslíte seminář, nebo kurz?

Klidně, ale takový v užším kruhu, protože ty semináře o padesáti lidech to je takový..., Opravdu klidně celý OSPOD, ať si pozve koordinátora.

§9

Jako lokálně?

Lokálně prostě deset, patnáct lidí a ať tam je prostor pro dotazy, ať se to může třeba i vyzkoušet, jak to funguje. Protože mi jsme si to taky tenkrát i zkoušeli, myslím, co si tak pamatuji, že jsme dělali role, což bylo úplně supr. Je potřeba to zažít na vlastní kůži

na jakým principu to funguje, takže to je zaprvé seznámit se s tím a pak už když už o tom něco vím, můžu to těm lidem líp nabídnout, sice ne na takové úrovni jako po určitou dobu, ten koordinátor, který už pak tu rodinu kontaktuje. Protože já těm lidem říkám, předám vám číslo a dozvíte se toho mnohem víc. Já vám ty informace dám jen základní, ale i pro ty základní je potřeba mít hodně těch informací.

Asi pro ten začátek tohle sto a pak si to vyzkoušet na nějaký ideálně ukázkový rodině, jako že s dítětem nemá kdo dělat úkoly, má špatný známky ve škole, Fajn tak se sejde rodina a domluvíme, kdo s dítětem bude dělat úkoly? Něco na takový jednodušší a pak se může přitvrzovat.

§10

Co byl pro vás ten nejlepší zážitek při těch rodinných konferencích, jestli si na něco vzpomenete?

Hmm. Nejlepší zážitek? Asi taková ta spontánnost těch lidí, byť Já s nimi pracuji, že je vidím, že jsou napjatý, v averzi, v konfliktním postavení a tam oni tak se sešli. Sice ze začátku bylo vidět, že je každý na své straně, ale už jedni přinesli ovoce pro to dítě, jedni něco malinko na ten stůl. Což je taky důležitý, že by se to tím občerstvením mohlo, jako uvolnit to dusno. A Pak to tam jako by skřípalo, což je dobrý, že mi jdeme pryč všichni, že my to nevidíme a ono se to nějak rýsuje. To je to samý, když dáte nádobí do myčky, taky nevidíte, co se tam s tím děje, prostě tam přijdete a je umytý. A na konci se vlastně podařilo, to bylo docela dobrý. Protože tam bylo společný focení, byť teda přes protest z jedné strany, ve smyslu nesnáším focení, nebudu se fotit. Ve výsledku to dítě má fotku všech nejbližších členů rodiny, byť to nebylo úplně to, ale do budoucna můžou trošku ty tlaky polevit a můžou ty rodiny spřátelit. Aspoň je někde fotka, kde jsou všichni ty členové. To dítě má jedinou tuhle věc, kdy může vidět, že někdy byli všichni pospolu. Jinak to funguje vždycky odděleně a občas, takže to mi přišlo docela dobrý. Nejdřív jsem si říkala přes protest někoho fotit, no je to takový, ale zas na druhou stranu, občas se musí trošku přitlačit.

§11

Jak tam vnímáte tu přítomnost dítěte?

Tohle bylo konkrétně malé dítě, dvouletý nepohyblivý úplně. My jsme s ním byli vedle, přijela ještě pracovnice, která ho hlídala, ale mě to přijde dobrý, protože se ovládají daleko víc než když tam to dítě, než kdyby tam to dítě nebylo, i když bylo ve vedlejší místnosti. Oni vědí, že ten kluk je citlivý třeba na nějaký hádky. Oni se hodně hlídali a snažili se ty emoce korigovat. A já zas takhle, jak jsem jim pomáhala s tím, tak jsme si hráli na koberci, tak já mám možnost to dítě líp poznat, protože já ho sice znám, ale znám ho v takových běžných situacích, kdy si hraje jenom a za hod'ku jedu pryč, takhle člověk viděl, kdy se začne vztekat, když si hraje, co už umí. Takže určitě přítomnost dítěte jsou přínosem, ať už proto, že tendence se ovládat se jsou větší.

§12

Ještě poslední otázka, zdali je ještě něco, co byste chtěla k rodinným konferencím říct. Jestli vás je ještě něco nenapadá? Něco, co jsme.....

Mě to zatím tak naplnilo to očekávání, že úplně jakoby nemám i k tomu třeba v jaký den se to koná, nemám vůbec problém, že by to měl být víkend, když se to naplánuje dopředu, nebo všední den. Opravdu to nechávám na tom, jak se to hodí té rodině, protože to je pro mě to nejdůležitější, hlavně ať oni mají čas, ať je sem dostaneme na jedno místo. Jestli je to neděle poledne, nebo neděle odpoledne, nebo sobota. Je mi to úplně jedno, když o tom vím dopředu.

Jo, takže to mi přijde taky dobrý, že je to takhle pružný, sedm dní v týdnu, že to není pět pracovních dní v týdnu. Prostory, tak to je taky, že každý si ty nějaký prostory nabídne. My tady máme naštěstí opravdu hezký prostory, kde tyhle ty akce můžeme dělat. Jinak nevím, jinak bych asi nic jiného. Takhle jak to funguje, mi to vyhovuje. Ono do budoucna, až jich bude udělaných sto, tak samozřejmě, tak si člověk pak uvědomí, že by to chtělo možná ještě něco. Ale na těch dvou kusech nemůžu říct vůbec nic.

Perfektní. Děkuji vám za rozhovor

Informovaný souhlas s výzkumným rozhovorem

Souhlasím s poskytnutím rozhovoru Pavle Vitáčkové, studentce oboru Sociální práce na Pražské vysoké škole psychosociálních studií v rámci výzkumu pro její bakalářskou práci. Byla jsem informována, že účelem této práce je snaha o zmapování zkušeností pracovníků OSPOD s metodou rodinné konference.

Souhlasím s tím, že v práci budou uvedena některá má citlivá data, ale nebude uvedené mé pravé jméno nebo nebudou uvedeny skutečnosti, které by mohly vést k identifikaci mé osoby.

Vím, že mohu odmítnout jakoukoli otázku v rozhovoru nebo rozhovor z jakýchkoliv důvodů přerušit a svůj souhlas s rozhovorem vzít zpět. Byla mi nabídnuta možnost získat přepsaný rozhovor k autorizaci a výsledný text v elektronické podobě ke komentáři. S těmito podmínkami dobrovolně a bez nátlaku souhlasím.

Jméno:

Podpis:

Datum:

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno a příjmení autora: Pavla Vitáčková

Studijní program: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii, kombinovaná forma studia

Název práce: Rodinné konference v kontextu činnosti OSPOD

Vedoucí práce: Mgr. Iveta Jelínková

Rok dokončení práce: 2019

Počty znaků hlavního textu práce (včetně literatury, bez příloh)

Přímé citace: 2299

Ostatní text: 85628

Celkový počet znaků: 87927

Názvy souborů umístěných na doprovodném CD

Text práce ve formátu PDF: bakalarska_prace_vitackova

**Posudek vedoucího/oponenta bakalářské/diplomové práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studenta/-tky: Pavla Vitáčková

Obor studia: **Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii**

Název práce: **Rodinné konference v kontextu činnosti OSPOD**

Vedoucí práce: Mgr. Iveta Jelínková

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh):

Počet stránek příloh:

Počet titulů v seznamu literatury:

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Oborová přílehavost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

	x			
--	---	--	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	x			
--	---	--	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

		x		
--	--	---	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

	x			
--	---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

	x			
--	---	--	--	--

Naplnění cílů práce

		x		
--	--	---	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

	x			
--	---	--	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

	x			
--	---	--	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

	x			
--	---	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce (publikace, referáty, apod.)

		x		
--	--	---	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Jaká konkrétní doporučení pro praxi vycházejí z Vašeho výzkumu. Kde vidíte rezervy v pořádání rodinných konferencí.

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Autorka předkládá bakalářskou práci se stěžejní problematikou v sociální práci – Rodinné konference v kontextu činnosti OSPOD.

V teoretické části práce nás autorka v první kapitole seznamuje s klíčovými pojmy, kterými jsou pro danou práci rodina, sociálně právní ochrana dětí, rodinné konference a případové konference. V následujících kapitolách poté ve větším rozsahu seznamuje s problematikou rodinné konference, která je stěžejní pro její práci. Zmiňuje původ konferencí, jejich charakteristiku a principy, role účastníků konference, dále metodický postup, modely konferencí ve světě, ale i v České republice a v neposlední řadě přítomnost nezletilých dětí na konferenci. V poslední kapitole praktické části potom zmiňuje OSPOD, jako stěžejní článek procesu rodinných konferencí. Podává charakteristiku tohoto orgánu, v jeho rámci roli sociálního pracovníka a také roli sociálního právníka v procesu rodinné konference. Struktura i obsah této části jsou jasné, přehledné a text nepostrádá potřebnou dynamiku. Je zřejmá osobní zkušenost autorky s touto problematikou.

Praktická, výzkumná část práce je zaměřena na přínos rodinných konferencí, tak jak ho vnímají sociální pracovníci OSPOD. Autorka zvolila kvalitativní výzkum, formou rozhovorů s použitím tematické analýzy. Dále v této části zmiňuje způsob sběru dat, výběr respondentů a samotný průběh rozhovorů a nakonec analýzu dat. Kvalitativní metodu šetření zvolila autorka příležitě, s ohledem na své osobní zkušenosti z přímé práce při rodinných konferencích. Osobní zkušenost a určitá reflexe autorky z přímé práce v dané problematice jsou pro práci velkým přínosem.

Po formální stránce lze autorce pouze vytknout, že nemá přesně číslované Přílohy – stránky Přílohy se číslují zvlášť.

Použitá literatura odpovídá obsahem i rozsahem nárokům na bakalářskou práci.

Doporučení k obhajobě: **doporučuji**

Navrhovaná klasifikace: **1 - výborně**

30. 8. 2019

Mgr. Iveta Jelínková

**Posudek oponenta bakalářské práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studentky: **Pavla Vitáčková**

Obor studia: **Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii**

Název práce: **Rodinné konference v kontextu činnosti OSPOD**

Oponent práce: PhDr. Hana Hejná

Technické parametry práce:

Počet znaků textu (bez příloh): 87927

Počet stránek příloh: 31

Počet titulů v seznamu literatury: 30

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Oborová přílehlavost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

	x			
--	---	--	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	x			
--	---	--	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

	x			
--	---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

x				
---	--	--	--	--

Naplnění cílů práce

	x			
--	---	--	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Vyváženost teoretické a praktické části
v daném tématu

	x			
--	---	--	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

	x			
--	---	--	--	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost
výsledků v praxi

	x			
--	---	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce
(publikace, referáty, apod.)

	x			
--	---	--	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Do jaké míry považujete, v současné době a blízké budoucnosti, rodinné konference využitelné přímo u OSPOD? Jak v organizacích pověřených SPOD mohou rodinné konference využít ve vlastní práci s rodinou?

Celkové hodnocení práce:

Hodnocená bakalářská práce se zabývá poměrně novým tématem, které je v praxi OSPOD testován. Spolupráce různých odborných subjektů ve prospěch klienta nabývá v současnosti na významu. Stejně je tomu u spolupráce OSPOD a dalších organizací pověřených SPOD.

Bakalářská práce má dvě hlavní části, teoretickou a praktickou.

V teoretické části se autorka zabývá vymezením klíčových pojmů – rodinné konference jako metody sociální práce s rodinou a postavením OSPOD v systému ochrany zájmů dítěte a specifikou jeho práce s rodinou. Autorka využívá své vlastní zkušenosti v přípravě a konání rodinných konferencí v rámci projektu MPSV ČR. Je přínosem pro teoretickou část, že autorka vybírá dle své odborné zkušenosti právě tu problematiku, kterou vnímá jako důležitou pro teoretické vymezení a následné využití ve svém výzkumném šetření.

Ve výzkumné části autorka využívá poznatků z teoretické části a cílem svého výzkumného šetření stanovila zjištění, jak v praxi využívají pracovníci OSPOD rodinné konference při práci s rodinou a jak jejich zkušenost s realizací ovlivnila jejich povědomí o možnostech využití rodinných konferencí v přímé práci s rodinou. Autorka použila kvalitativní výzkumnou metodu a získaná data zpracovala tematickou analýzou. Tematickou analýzu je možné považovat za zdařilou a výsledky analýzy přinášejí přehledný komplex náhledů a zachycené zkušenosti participantů s realizací rodinných konferencí v práci s rodinou na OSPOD.

V Diskusi autorka poukázala na teoretické zdroje uvedené v první části práce a propojila je s výsledky rozhovorů. Vyhodnocení okomentovala a uvedla možnosti optimálního využití rodinných konferencí na OSPOD. Zároveň upozornila na výsledky, které ukazují na úskalí, na která rodinné konference mohou v praxi narazit. Zároveň uvedla limity šetření, které zaznamenala. Kritický náhled na malou hloubku rozhovoru, která je vzhledem k typu práce pochopitelná, je třeba u autorky ocenit. Stejně tak i reálný pohled na přiznané problémy se získáním participantů, kteří s realizací rodinné konference mají zkušenost. Využití rodinných konferencí je teprve na začátku zavádění do praxe a získané poznatky z provedeného výzkumu není možné brát jako potvrzující oprávněnost pozitivního očekávání pro praxi. V tomto je upozornění autorky velmi důležité.

V Závěru bakalářské práce autorka shrnula specifičnost využití rodinných konferencí na OSPOD a připustila významný přínos zpracování tématu práce i pro svou vlastní odbornou praxi.

Práce zcela naplňuje požadavky na závěrečnou práci po stránce formální i věcné. Práci lze hodnotit jako výbornou.

Doporučení k obhajobě: **doporučuji**

Navrhovaná klasifikace: **výborně**

15.8.2019

PhDr. Hana Hejná